

Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ)
eesp.pspa.uoa.gr
Email: newsletter_eeep@pspa.uoa.gr
Τηλ: :

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Τεύχος 60, Μάρτιος 2010.

ΚΩΔΙΚΟΣ: 6029

Νίκος Κουτσιαράς, «Ατελή συμβόλαια, υπόρρητες συμβάσεις και μαθησιακές αποτυχίες στη ζώνη του ευρώ»	3
Επισκόπηση	4
Φάκελος:	7
Α. Οικονομική κρίση: η συζήτηση για τη θεσμοθέτηση νέων μηχανισμών.	
Β. «Ευρώπη 2020», εν όψει του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	
Παρακολούθηση των εκθέσεων διεθνών οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και της επιστημονικής έρευνας για την ελληνική οικονομία και την Ε.Ε.	
- Τριμηνιαία έκθεση για την ευρωζώνη	18
Τύπος	24
- Ελληνικός	
- Ξένος	
Τεκμηρίωση	25
Τεκμηρίωση.	
Εκδηλώσεις	29

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΕΕΠ)**

**Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών**

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία. Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Συνεργάζεται με τα Εργαστήρια Μελέτης Ελληνογερμανικών Σχέσεων, Μελέτης της Μετανάστευσης και της Διασποράς του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και με το Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Επίσης, συνδέεται με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σπουδών και με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Τεκμηρίωσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το Εργαστήριο έχει ως αποστολή:

- Τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο.
- Τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού.
- Την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας.
- Την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινιτζέλης, Κ.

Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Ν. Κουτσιαράς.

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης: Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Εκδότης (κ' Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου): Π. Κ. Ιωακειμίδης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαβλιανάτου (υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά, Μαρίνα Πετρέλλη.

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν οι Φανή Γιαννακοπούλου, Ειρήνη Μαράτση.

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια:

, newsletter_eeep@pspa.uoa.gr

Νίκος Κουτσιαράς, Λέκτορας Πανεπιστημίου Αθηνών.

«Ατελή συμβόλαια, υπόρρητες συμβάσεις και μαθησιακές αποτυχίες στη ζώνη του ευρώ»

Το πολιτικό εγχείρημα της νομισματικής συγχώνευσης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός εκείνων που, με τον ένα ή τον άλλο νομικώς έγκυρο τρόπο, οικειοθελώς εξαιρούνται, στηρίζεται σε αδύναμες, ή, έστω αμφισβητήσιμες, είτε, στην καλύτερη περίπτωση, αβέβαιες και εμπειρικώς ανεξακρίβωτες οικονομικές προϋποθέσεις και λογική. Πράγματι, η θεωρία των άριστων νομισματικών περιοχών, παραδοσιακή και νεώτερη, κάθε άλλο παρά τη σκοπιμότητα της Ευρωπαϊκής (πλήρους) νομισματικής ενοποίησης καταδεικνύει. Η θεωρία των άριστων περιοχών υποστηρίζει, άλλωστε, ότι η άρση της εθνικής νομισματικής αυτονομίας συνεπάγεται καθαρά οφέλη μεταξύ (εμπορικών και οικονομικών) εταίρων που επιτυγχάνουν υψηλό βαθμό σύγκλισης οικονομικών δομών και μακροοικονομικών προτιμήσεων ή/και οικοδομούν (οικονομικούς και κοινωνικούς) θεσμούς που ευνοούν και ενθαρρύνουν τη γρήγορη προσαρμογή των οικονομιών τους στις κυκλικές διακυμάνσεις και τις μόνιμες διαταράξεις. Η σκοπιμότητα της νομισματικής συγχώνευσης κρατών που δεν εκπληρώνουν, στο σύνολό τους, αυτές τις προϋποθέσεις, για την ακρίβεια η σκοπιμότητα εγκατάστασης μιας περιεκτικής Ευρωπαϊκής νομισματικής ένωσης, παραπέμπει σε προσδοκίες εκ των υστέρων σύγκλισης οικονομικών δομών, μακροοικονομικών προτιμήσεων και θεσμών, κοντολογίς των εθνικών οικονομικών συστημάτων, όπως υποδεικνύεται από τη σύγχρονη θεωρία των εκ των υστέρων – κατά πως λέγεται ενδογενώς – άριστων νομισματικών περιοχών, με λιγότερο ή περισσότερο πειστικά επιχειρήματα. Προσδοκάται, δηλαδή, ειδικότερα, ότι τα κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού νότου – οι PIIGS ή GIPS(Ital)Y όπως συχνά αποκαλούνται τώρα – θα επωφελούνται από τα μαθησιακά αποτελέσματα που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στην ευρωζώνη και, επομένως, θα τείνουν, ταχύτερα από ότι εάν διατηρούσαν τη νομισματική αυτονομία τους, να συγκλίνουν με τους βόρειους εταίρους τους.

Βεβαίως, το καθεστώς μακροοικονομικής διαχείρισης της ευρωζώνης καθορίζεται, εκ των προτέρων, κατά το σαφέστερο δυνατό τρόπο. Κατ' επέκταση, εξειδικεύονται τα κίνητρα και οι περιορισμοί, περιλαμβανομένων κυρώσεων, που, πρώτον, διέπουν τη συμβίωση των κρατών μελών της νομισματικής ένωσης, μεταξύ τους και με την (ανεξάρτητη) Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, δεύτερον, συμβάλλουν, υποτίθεται, στην επιτάχυνση της ευεργετικής μαθησιακής διαδικασίας και, επομένως, στη σύγκλιση, ιδίως τη θεσμική σύγκλιση, των υστερούντων και, τρίτον, αλλά μάλλον σημαντικότερο, σε κάθε περίπτωση, περιλαμβανομένων χρηματοπιστωτικών κρίσεων και οικονομικών υφέσεων, αποκλείουν τη μετατόπιση του κόστους της ενδεχόμενης αποτυχίας των (κατά τεκμήριο πιο ευάλωτων και) ακόμη υστερούντων κρατών μελών στους «έτοιμους από καιρό» (και κατά τεκμήριο ενάρετους) εταίρους τους. Αλλά, όπως συμβαίνει με τα κάθε λογής επίσημα (γραφτά) συμβόλαια, στο πλαίσιο των οποίων ο πλήρης και ακριβής προσδιορισμός ενδεχομένων – και απροόπτων – είναι αδύνατος, το ίδιο ισχύει για τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που, εγκαθιστώντας το νομικό πλαίσιο μακροοικονομικής διαχείρισης στην Ευρωπαϊκή οικονομική και νομισματική ένωση, αδυνατούν να προβλέψουν και, επομένως, προνοήσουν κανονιστικώς για κάθε ενδεχόμενο – και κάθε ανάλογη συμπεριφορά των

συμβαλλόμενων κρατών μελών. Κατά συνέπεια, όπως η πιστή εφαρμογή των ατελών συμβολαίων συχνά επαφίεται, τελικώς, στις υπόρρητες (άγραφες) συμβάσεις και δεσμεύσεις που, ιστορικώς και, κατά κανόνα, τοπικώς, εμπεδώνονται στην πρακτική των συναλλαγών, παρόμοια, όμως εκ των πραγμάτων ισχνότερη – γιατί οι σχετικές εθνικές παραδόσεις και συναλλακτικά ήθη διαφέρουν – είναι η σημασία που αποδίδεται στις άγραφες δεσμεύσεις και, κυρίως, στην εδραίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εταίρων, για την (πιστή και καλή) εφαρμογή του Ευρωπαϊκού νομισματικού και οικονομικού συμβολαίου.

Οι σημερινές δραματικές περιστάσεις, δηλαδή, η βαθεία δημοσιονομική και οικονομική κρίση στην Ελλάδα, ο υπαρκτός κίνδυνος μετάδοσης των συνεπειών της σε άλλα, ιδίως στα περισσότερο ευάλωτα και υστερούντα, κράτη του Ευρωπαϊκού νότου, οι (για την ώρα ευπρόσδεκτες, αλλά εάν επιμείνουν αποσταθεροποιητικές) πιέσεις στο ευρώ, φέρουν εκ νέου στο προσκήνιο της ακαδημαϊκής συζήτησης και, πολύ εντονότερα, της πολιτικής αντιπαράθεσης το καθεστώς μακροοικονομικής διαχείρισης της ευρωζώνης. Είναι, πιθανότατα, μοιραίο πως, έναντι της (ίσως μερικής και ελπίζεται πρόσκαιρης) διάψευσης των μαθησιακών προσδοκιών, δηλαδή των προσδοκιών εκ των υστέρων σύγκλισης, αλλά και της (ενίοτε κυνικής) παραβίασης των υπόρρητων συμβάσεων, η μεταρρυθμιστική προτεραιότητα, εάν όχι η μόνη εφικτή πολιτική επιλογή, (θα) αφορά στην καλύτερη εξειδίκευση και ενίσχυση των κανόνων και διαδικασιών, πρωτίστως των περιορισμών, κυρώσεων και μηχανισμών εποπτείας, που διέπουν τη συμβίωση εντός της ευρωζώνης και αποβλέπουν στην αποτροπή ενδογενών κρίσεων, ιδίως προκαλούμενων από την κακή – συχνά απλώς ανεύθυνη – δημοσιονομική και οικονομική πολιτική των κρατών μελών. Ίσως, πάλι, η δραματική εμπειρία των ημερών συντείνει στην ανακάλυψη χαμένων τιμών, μολονότι η αποκατάσταση της έξωθεν καλής μαρτυρίας δεν πρόκειται να είναι ανέξοδη για τους μετανοήσαντες ασώτους. Κι όλα αυτά, ανεξαρτήτως της πιθανολογούμενης – ακόμη διεκδικούμενης και τεχνικώς αδιευκρίνιστης όταν γράφεται το παρόν – έκτακτης και πολύ απρόθυμης και διστακτικής δανειοδοτικής υποστήριξης των τελευταίων από τους ενάρετους εταίρους τους – ή/και άλλους (διάβαζε Διεθνές Νομισματικό Ταμείο).

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η ΑΤΥΠΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ: ΠΟΙΑ ΤΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΤΟΥΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ;

Ο υπουργός Εξωτερικών της Φινλανδίας Alexander Stubb κάλεσε έξι από τους εταίρους του (τους υπουργούς της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Ιταλίας, της Εσθονίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας) καθώς και τον Υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας σε μια άτυπη

συνάντηση στη Saariselka της Λαπωνίας για την ανταλλαγή ιδεών για την στρατηγική της εξωτερικής πολιτικής και για τα πιθανά μελλοντικά καθήκοντα των υπουργών της Ε.Ε. Η συνάντηση αυτή συνεκλήθη και λόγω του ότι οι υπουργοί Εξωτερικών νιώθουν ότι έχουν ελαφρώς αποκλειστεί από το νέο νομικό σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιδιώκουν να βρουν ένα νέο δημόσιο ρόλο στην Ένωση. Σε δηλώσεις του πριν από τις συζητήσεις, ο υπουργός εξωτερικών της

Φινλανδίας δήλωσε ότι πολλοί υπουργοί εξωτερικών περνούν μια ελαφριά υπαρκτική κρίση. Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, οι υπουργοί εξωτερικών δε θα συμμετέχουν στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια με την Catherine Ashton να είναι η νέα φωνή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εξωτερική πολιτική. Σύμφωνα με τον Alexander Stubb οι υπουργοί εξωτερικών πρέπει να είναι πιο ευέλικτοι με το ρόλο τους στο μέλλον προτείνοντας να χρησιμοποιούνται περισσότερο ως «ειδικοί πολιτικοί απεσταλμένοι» στις διαφορετικές καταστάσεις κρίσης. Όπως επεσήμανε ο Γάλλος υπουργός εξωτερικών Bernard Kouchner, το θέμα της συνάντησής ήταν ο συντονισμός και η ισορροπία καθώς βρισκόμαστε στην αρχή της εφαρμογής της Συνθήκης της Λισαβόνας. Η Ύπατη Εκπρόσωπος Catherine Ashton, που ήταν επίσης παρούσα στη συνάντηση στη Λαπωνία, φάνηκε θετική με αυτήν την ιδέα. Μετά το πέρας των συζητήσεων η Ύπατη Εκπρόσωπος είπε ότι η Ε.Ε. μιλά με μία φωνή, η φωνή αυτή, όμως, δεν πρέπει να είναι πάντα η δική της. «Πρέπει να σκεφτούμε πώς θα χρησιμοποιώ καλύτερα το χρόνο μου, αλλά και πώς θα χρησιμοποιούμε καλύτερα τους 27 υπουργούς εξωτερικών, είτε σε ομάδες είτε μεμονωμένα είτε συνολικά, για την αντιμετώπιση όλων των υπό εξέταση ζητημάτων. Αρκετοί από τους υπουργούς εξωτερικών εξήραν τον ανεπίσημο χαρακτήρα της συνάντησης, στην οποία συμμετείχαν μικρός αριθμός υπαλλήλων και δεν κρατήθηκαν πρακτικά. Ο υπουργός εξωτερικών της Σουηδίας Carl Bildt δήλωσε ότι ήταν χρήσιμη συνάντηση, ενώ ο υπουργός εξωτερικών της Γαλλίας Bernard Kouchner πρότεινε τη διοργάνωση περισσότερων συζητήσεων σε μικρό κύκλο με μια εκ περιτροπής εκπροσώπηση των υπουργών

εξωτερικών της Ε.Ε. Οι συναντήσεις αυτές, πρότεινε, θα μπορούσαν να είναι αφιερωμένες σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Ο Alexander Stubb πρότεινε να διοργανωθούν δύο τρεις συναντήσεις στο Lake District και στο φινλανδικό Αρχιπέλαγος. Εξέφρασε την άποψη ότι η Ε.Ε. χρειάζεται αυτού του είδους τις ανεπίσημες συζητήσεις στο εσωτερικό της, γιατί δίνουν τροφή για σκέψη σε μακροπρόθεσμες αποφάσεις, αναφέροντας ότι στο μέλλον θα καλέσει το Ρώσο υπουργό Εξωτερικών Sergei Lavrov να είναι ο εξωτερικός σχολιαστής για την εξωτερική πολιτική της Ε.Ε. – ρόλο που είχε σε αυτή τη συνάντηση ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Ahmet Davutoglu. Άλλοι υπουργοί εναντιώθηκαν στην επισημοποίηση αυτών των συναντήσεων των υπουργών εξωτερικών, όπως ο υπουργός εξωτερικών της Σουηδίας Carl Bildt.

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ CATHERINE ASHTON ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ.

Σε ομιλία της ενώπιον της επιτροπής εξωτερικών υποθέσεων του ΕΚ (24/3/2010), η Ύπατος Εκπρόσωπος Catherine Ashton υποσχέθηκε πλήρη δημοσιονομική εποπτεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, συμπεριλαμβανομένης της έγκρισης του ετήσιου προϋπολογισμού της, κυρίαρχο αίτημα του ΕΚ. Σύμφωνα με την Catherine Ashton φαίνεται ότι το ΕΚ θα έχει τη δημοσιονομική εποπτεία μεμονωμένων αποστολών της Ε.Ε. Επί του παρόντος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει το κατ' αποκοπήν ποσό για τις δαπάνες εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε., αλλά δε γνωρίζει πώς αυτό κατανέμεται. Ωστόσο, η Catherine Ashton δήλωσε ότι δεν υπάρχει πια

συμφωνία κυριών για τον περιορισμό της κοινοβουλευτικής ορατότητας και του κοινοβουλευτικού ελέγχου, αναφερόμενη στη παλιά συμφωνία που επικρατούσε για δεκαετίες σύμφωνα με την οποία το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τηρούσαν μια πολιτική μη ελέγχου ο ένας του άλλου, όταν επρόκειτο για τις εσωτερικές τους δαπάνες τους. Αναφορικά με την επιθυμία των μελών του ΕΚ, η Ύπατη Εκπρόσωπος υποσχέθηκε ότι «όλες οι αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, θα λάβουν την οδηγία να υποστηρίξουν επισκέψεις μελών του ΕΚ. Οι 136 ξένες αντιπροσωπείες της Ε.Ε. θα έχουν επίσης ένα σημείο επαφής για το ΕΚ, ενώ οι επικεφαλής των αντιπροσωπειών θα είναι στη διάθεση του ΕΚ όταν εξετάζει θέματα που αφορούν την εν λόγω χώρα. Επιπλέον, τα μέλη του ΕΚ θα έχουν δικαίωμα για μια «άτυπη ανταλλαγή απόψεων» με εκείνους που διορίζονται επικεφαλής αντιπροσωπειών πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους. Η δίωρη ακρόαση με βουλευτές του ΕΚ ήταν σε μεγάλο βαθμό εγκάρδια, με τους ευρωβουλευτές να αντιτίθενται λιγότερο σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με το τί πρέπει να περιλαμβάνει η διπλωματική υπηρεσία. Η θέση του ευρωβουλευτών να περιληφθεί η ανθρωπιστική βοήθεια, η αναπτυξιακή πολιτική και η πολιτική γειτονίας στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης διευρύνει την αποστολή της. Από την άλλη πλευρά, η Ε. Επιτροπή προσπαθούσε να διατηρήσει τον έλεγχο σε όσο το δυνατό περισσότερους τομείς πολιτικής γίνεται.

Ορισμένα από τα ζητήματα, όμως, που έθεσαν οι ευρωβουλευτές

έμειναν αναπάντητα. Τα μέλη του ΕΚ έχουν εκφραστεί αρνητικά στη θεσμοθέτηση ενός ισχυρού Γενικού Γραμματέα της υπηρεσίας, όπως προτείνει η Catherine Ashton. Οι ευρωβουλευτές ανησυχούν επίσης για το επίπεδο εκπροσώπησης των αντιπροσώπων της Catherine Ashton και απορρίπτουν την ιδέα να εκπροσωπείται η Catherine Ashton από έναν δημόσιο υπάλληλο, πιστεύοντας ότι οι εκπρόσωποί της πρέπει να είναι πολιτικά στελέχη. Επιπροσθέτως, δε θέλουν ένας δημόσιος υπάλληλος να εκπροσωπεί την Catherine Ashton στις σχέσεις της με το ΕΚ. Επίσης ζητούν μεγαλύτερη πολιτική λογοδοσία για τη στρατιωτική πτέρυγα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Τα θέματα αυτά παρέμειναν ανοικτά, με την Ύπατη Εκπρόσωπο να υποστηρίζει ότι πρέπει να συζητηθούν, στο μέλλον, από, από κοινού, τους εκπροσώπους της Ε. Επιτροπής, του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Catherine Ashton προτίθεται να υποβάλει επίσημη πρόταση για τη δομή της υπηρεσίας στις αρχές Απριλίου. Οι βουλευτές, οι οποίοι διαθέτουν ένα de facto δικαίωμα αρνησικυρίας, δεδομένου του δικαιώματος της συναπόφασης για το προσωπικό και τα δημοσιονομικά θέματα, πιστεύουν ότι θα έχει φτάσει τουλάχιστον ο Ιούνιος πριν επιλυθούν τα τεχνικά ζητήματα για την εγκατάσταση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Ορισμένοι ευρωβουλευτές θεωρούν ότι οι συζητήσεις μπορεί να διαρκέσουν ακόμη και μέχρι τις αρχές του φθινοπώρου.

ΦΑΚΕΛΟΣ:

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ

B. «ΕΥΡΩΠΗ 2020», ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

A. Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ

Εν αναμονή του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (25-26 Μαρτίου 2010), στη συνάντηση των **υπουργών οικονομικών της Ε.Ε.** στις Βρυξέλλες (15-16 Μαρτίου), συζητήθηκαν μια σειρά από διαφορετικούς μηχανισμούς για τη μεταβίβαση οικονομικής βοήθειας προς την Ελλάδα, παρά τη συνεχιζόμενη αντίδραση διαφόρων κρατών μελών της Ε.Ε. Υπερίσχυσαν δύο σενάρια: η παροχή άμεσων κρατικών δανείων στην Ελλάδα και η δυνατότητα της Ε. Επιτροπής να δανείζεται χρήματα στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και στη συνέχεια να επεκτείνει τα δάνεια προς την Αθήνα.

Η καγκελάρια **Angela Merkel** δήλωσε, με τις λεπτομέρειες να είναι προς διευκρίνιση, ότι η Ε.Ε. χρειάζεται ένα μηχανισμό για να βοηθήσει τον εαυτό της σε περίπτωση που παρουσιασθούν δυσκολίες, ακόμη και αν αυτό σήμαινε να γίνουν αλλαγές στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Ως προς τα χαρακτηριστικά του, θα πρέπει, πρώτον, να διαθέτει μεγαλύτερη ανεξαρτησία από το ΔΝΤ, δεύτερον, να υπάρχει ένας εποπτικός μηχανισμός αξιόπιστος και ικανός να επιβάλλει κυρώσεις με τρόπο διαφανή και υπεύθυνο, τρίτον, να παράγει συγκεκριμένα αποτελέσματα, λειτουργώντας ως ασπίδα προστασίας απέναντι στους επικριτές του και τέλος, οι επενδυτές να συμμετέχουν στο κόστος αποκατάστασης σε μία ενδεχόμενη κρίση ή πτώχευση. Η Γερμανίδα Καγκελάρια επεσήμανε ότι το ευρώ βασίζεται σε δύο θεμέλια: στη ρήτρα της «μη διάσωσης» - σύμφωνα με την οποία καμία χώρα δεν μπορεί να αναλάβει τα χρέη άλλου κράτους της ευρωζώνης - και στο Σύμφωνο Σταθερότητας και στους φορολογικούς κανόνες για το έλλειμμα. Υποστήριξε ότι δεν αντιτίθεται σε ενδεχόμενη διάσωσης της ΕΕ για την Ελλάδα, λέγοντας ότι δεν αποκλείει τη λήψη μέτρων, αν η Ελλάδα περιέλθει σε μια «κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Η Ε.Ε. έχει ένα ισοζύγιο πληρωμών διευκόλυνσης, σύμφωνα με το οποίο η Ε. Επιτροπή μπορεί να δανείζει χρήματα σε κράτη που δεν ανήκουν στην ευρωζώνη. Οι καθαρές δανειακές ανάγκες της Ελλάδας εκτιμώνται σε περίπου €54 δισ. για το 2010, εκ των οποίων τα €20 δισ. θα απαιτηθούν για τους μήνες Απρίλιο και Μάιο.

Μιλώντας σε συνέντευξη του στον EUobserver (16/3/2010) σχετικά με τις προοπτικές για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαχείρισης Χρέους και ενός Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου, ο Πρωθυπουργός του Βελγίου Yves Leterme δήλωσε ότι η κοινή οικονομική διακυβέρνηση μεταξύ ορισμένων ή όλων των κρατών μελών της Ε.Ε. αποτελεί αναπόφευκτη συνέπεια της δημιουργίας του ευρώ. Ο Yves Leterme προέβλεψε ότι η σημερινή αντίσταση σε αυτό το σχέδιο θα καμφθεί τα επόμενα χρόνια και υποστήριξε ότι η κοινή οικονομική διακυβέρνηση δεν είναι μια ιδεολογική συζήτηση προς ένα ομοσπονδιακό σύστημα αλλά αφορά την οικονομική σταθερότητα της Ευρώπης. Ο οργανισμός θα είναι ένα νέο όργανο της Ε.Ε. που θα εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στο Λουξεμβούργο. Θα βοηθά τις κυβερνήσεις της Ε.Ε. να δανείζονται χρήματα με χαμηλότερο κόστος από την πώληση ομολόγων και θα

διασφαλίζεται από όλες τις συμμετέχουσες χώρες αντλώντας κεφάλαια για τα δημόσια ταμεία, μέσα σε ένα πλαίσιο συγκεκριμένων όρων. Σύμφωνα με έναν πρώτο υπολογισμό, αν οι αγορές αγόραζαν ομόλογα με επιτόκιο μόλις 0,1% από ό, τι σήμερα, η Ε.Ε. στο σύνολό της θα μπορούσε να εξοικονομήσει €6,6 δισ. Το σχέδιο ίδρυσης ενός Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου προτάθηκε από τη Γερμανία και αφορά στη δημιουργία ενός νέου ταμείου για τη χορήγηση δανείων έκτακτης ανάγκης σε χώρες που διατρέχουν κίνδυνο. Και οι δύο προτάσεις θα απαιτήσουν από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. να εκχωρήσουν εξουσίες σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι σήμερα στη λήψη αποφάσεων σε θέματα φορολογίας και στο συντονισμό των εθνικών προϋπολογισμών σε επίπεδο Ε.Ε. Μπορεί, επίσης, να απαιτείται οικονομικά εύρωστά κράτη μέλη της Ε.Ε. να στηρίζουν αφερέγγυους εταίρους.

Σύμφωνα με το Βέλγο Πρωθυπουργό, είναι πολύ πιθανό ότι χρειαζόμαστε μια νέα Συνθήκη για τη θεσμοθέτηση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου, καθώς η ισχύουσα απαγορεύει τη διάσωση χωρών που ανήκουν στην ευρωζώνη. Αλλά ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διαχείρισης Χρέους θα μπορούσε να συσταθεί βάσει του άρθρου 136 της Συνθήκης της Λισαβόνας για την εύρυθμη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Ο πρωθυπουργός του Βελγίου υποστήριξε ότι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διαχείρισης Χρέους θα μπορούσε, αρχικά, να δημιουργηθεί έξω από τις δομές της Ε.Ε., επισημαίνοντας ότι πολλά πράγματα μπορούν να γίνουν σε διακυβερνητικό πλαίσιο, ως ένα είδος «συνασπισμού των προθύμων» που θα αποτελείται από τις περισσότερες χώρες της ευρωζώνης. Η παγκόσμια οικονομική κρίση και η πιο πρόσφατη ελληνική δημοσιονομική κρίση άλλαξαν τον τρόπο σκέψης της Ε.Ε. Υπενθυμίζεται ότι στην έκτακτη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε. τον Οκτώβριο του 2008, η οποία πραγματοποιήθηκε λίγες εβδομάδες μετά την κατάρρευση της επενδυτικής τράπεζας των ΗΠΑ, Lehman Brothers, οι ηγέτες της Γαλλίας και Γερμανίας είχαν εκφράσει την άποψη ότι δεν ήταν αναγκαία μια κοινή προσέγγιση καθώς οι χώρες μπορούν μόνες τους να σώσουν το τραπεζικό τους σύστημα. Αλλά σήμερα ακόμη και οι Nicolas Sarkozy και Angela Merkel κατανοούν ότι αν αυτό συμβεί ξανά και μία από τις τράπεζές τους παρουσιάσει πρόβλημα, δε θα ήταν εύκολο να αποφευχθεί μια κοινή προσέγγιση. Ο Yves Leterme προειδοποίησε ότι η ελληνική κρίση δημιουργεί μια δυναμική που πρέπει να εκμεταλλευτούμε. Επесήμανε, όμως, ότι η θεσμοθέτηση ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαχείρισης Χρέους απαιτεί βαθιά τεχνική γνώση και είναι προτιμότερο να θεσμοθετηθεί σε μια άλλη χρονική στιγμή, όταν δε θα βρίσκεται η κρίση της ελληνικής οικονομίας στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης.

Όπως επισημαίνεται και στο Γερμανικό Τύπο (βλέπε σελ. 16) για περισσότερο από δύο εβδομάδες το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο έχει γίνει «μήλον της έριδος» μεταξύ της γερμανικής κυβέρνησης, από τη μία πλευρά, και της ΕΚΤ και της Ομοσπονδιακής Τράπεζας από την άλλη. Ο Axel Weber, ο *πρόεδρος της Bundesbank*, περιγράφει ως «μη χρήσιμες» τις συζητήσεις σχετικά με τη «θεσμοθέτηση της βοήθειας έκτακτης ανάγκης», όταν χώρες όπως η Ελλάδα πρέπει να επικεντρωθούν στην περικοπή του δανεισμού στο δημόσιο τομέα. Οποιαδήποτε άλλη συζήτηση είναι δευτερεύουσας σημασίας καθώς αποσπά την προσοχή από την απαραίτητη [δημοσιονομική] εξυγίανση. Η πρόταση για τη θεσμοθέτηση ενός Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου έχει διαιρέσει τις χώρες της ευρωζώνης. Ο Anders Borg, ο Σουηδός Πρωθυπουργός θεώρησε πιο σημαντικό να καταστούν οι κανόνες αυστηρότεροι για να εφαρμόζονται από τις χώρες παρά μα θεσμοθετηθεί ένας μηχανισμός διάσωσης.

Η *Ευρωπαϊκή Επιτροπή* δήλωσε ότι συνεργάζεται με τη Γερμανία, τη Γαλλία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με αυτά τα σχέδια, αλλά ένας εκπρόσωπος της Γερμανίας δήλωσε ότι είναι πολύ νωρίς για να αποφασίσουν αν το ταμείο θα είναι απλώς ένα χρηματοπιστωτικό μέσο ή ένα νέο θεσμικό όργανο με δικό του προσωπικό και το δικό του προϋπολογισμό. Ο Επίτροπος Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων Olli Rehn δήλωσε σε συνέντευξή του ότι η Ε. Επιτροπή ήταν έτοιμη να προτείνει ένα ευρωπαϊκό μέσο για την υποστήριξη των χωρών μελών της ευρωζώνης. Από την πλευρά του, υπουργός Οικονομικών της Γαλλίας Christine Lagarde εξέφρασε τις επιφυλάξεις του, λέγοντας ότι ένα Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο αποτελεί «μια ενδιαφέρουσα επιλογή» προς διερεύνηση αλλά δεν αποτελεί βραχυπρόθεσμη προτεραιότητα.

Εν τω μεταξύ, η ιδέα της θεσμοθέτησης ενός ταμείου διάσωσης στην Ευρώπη με πρότυπο το ΔΝΤ έχει πυροδοτήσει συζητήσεις από πολιτικούς αναλυτές. Υποστηρικτές αυτής της ιδέας ήταν οι οικονομολόγοι Daniel Gros του Κέντρου Μελετών Ευρωπαϊκής Πολιτικής και ο Thomas Mayer της Deutsche Bank. Αλλά για να είναι πραγματικά αποτελεσματική η δημιουργία του ταμείου θα πρέπει να συνοδεύεται από αύξηση της φορολογικής πολιτικής και της συνεργασίας, κάτι στο οποίο πολλές χώρες αντιτάσσονται μέχρι στιγμής από φόβο εκχώρησης μεγάλης εξουσίας στα όργανα της Ε.Ε. Οι υπέρμαχοι του ομοσπονδισμού τίθενται υπέρ της ιδέας θεσμοθέτησης ενός Ταμείου, αφού αυτό θα οδηγούσε, πιθανότατα, σε μεγαλύτερη ολοκλήρωση. Από την άλλη, θα είναι ένα αρνητικό βήμα αν να οδηγήσει σε αδιέξοδο. Οικονομικοί αναλυτές επισημαίνουν ότι το νέο ταμείο θα μπορούσε να βασίζεται σε μια διάταξη της Συνθήκης που επιτρέπει σε μια ομάδα χωρών να συνεργάζονται σε ορισμένους τομείς περισσότερο από άλλους. Αυτή η επιλογή θα ενίσχυε την πολιτική συντονισμού στην ευρωζώνη και θα άφηνε πίσω τις χώρες της Ε.Ε. που είναι εκτός ευρωζώνης.

ΕΥΡΩΠΗ 2020: ΚΑΛΥΤΕΡΗ- ΑΛΛΑ, ΑΚΟΜΗ ΟΧΙ ΑΡΚΕΤΗ¹

Στις 3 Μαρτίου, η Ε. Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωσή της «Ευρώπη 2020», παρουσιάζοντας συγκεκριμένες προτάσεις για τη μετά τη στρατηγική της Λισαβόνας κατάσταση, κύριο θέμα συζήτησης στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η «Ευρώπη 2020» εστιάζει στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με υψηλούς στόχους. Η Ε. Επιτροπή προτείνει την προσθήκη στόχων για την εκπαίδευση, τον περιορισμό της φτώχειας και την κλιματολογική αλλαγή στους ήδη υπάρχοντες στην Ατζέντα της Λισαβόνας: τις δαπάνες για Ε & Α (R & D) (με αμετάβλητο το στόχο στο 3% του ΑΕΠ) και το ποσοστό απασχόλησης (με έναν υψηλότερο στόχο στο 75%). Η αποδοτικότητα του προτεινόμενου σχεδίου βασίζεται σε μια δομή δύο πυλώνων: η Ε. Επιτροπή προτείνει επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες οι οποίες θα καθοδηγούν τις προσπάθειές της για μια έξυπνη, πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία. Η επικέντρωση σε θεματικές εμβληματικές πρωτοβουλίες που συνδυάζουν τη δράση, σε επίπεδο Ε.Ε., με τη δράση των κρατών μελών συνοδεύεται από μια ενισχυμένη διαδικασία της Ατζέντας της Λισαβόνας ως προς την εποπτεία και τη συγκριτική αξιολόγηση.

Πρόσδος...

¹ Μετάφραση από την ομάδα του δελτίου του Σχόλιου του Zuleeg F., "Europe 2020: better - but still not good enough", EPC Commentary, 5/3/2010, http://www.epc.eu/TEWN/pdf/81066982_Europe%202020%20-%20better%20-%20but%20stil%20not%20good%20enough.pdf

Οι τρέχουσες προτάσεις είναι βελτιωμένες σε σύγκριση με το έγγραφο διαβούλευσης του περασμένου έτους, καθώς έχουν διορθωθεί ορισμένες από τις προφανείς ατέλειές του, όπως ήταν η ουσιαστική απουσία μιας πολιτικής για τη συνοχή. Οι προτάσεις έχουν γίνει πιο συγκεκριμένες, και πλέον καλύπτουν σαφώς τις τρεις πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης - οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική. Η συμπερίληψη της εκπαίδευσης είναι ένα τολμηρό, αλλά ευπρόσδεκτο βήμα. Μια ατζέντα που έχει ως στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ε.Ε. (καθώς και του μη αποκλεισμού) πρέπει να περιλαμβάνει τη διάσταση της εκπαίδευσης. Ωστόσο, οι στόχοι της εκπαίδευσης που επιλέγησαν - σχετικά με την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και τους αποφοίτους- δεν είναι ιδανικοί, δεδομένου ότι είναι δύσκολο να προβλεφθεί πώς μπορούν να έχουν μια αποτελεσματική επιρροή σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες αποτελούν, επίσης, μια σημαντική προσθήκη. Περιλαμβάνουν συγκεκριμένη δράση της Ε.Ε., πολύ πιο σταθερή στη στρατηγική της, εξασφαλίζοντας ότι θα υπάρχει ένα σαφές πρόγραμμα δράσης σε επίπεδο Ε.Ε. Όμως υπάρχει ακόμη περιθώριο για βελτίωση: ενώ ορισμένες από αυτές τις πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν σαφή ένδειξη των ενεργειών που απαιτούνται σε επίπεδο Ε.Ε. - για παράδειγμα τη δημιουργία μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς - άλλες είναι πιο φιλόδοξες, όπως για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα κατά της φτώχειας. Είναι ζωτικής σημασίας ότι σημαντικά εργαλεία και μέσα (συμπεριλαμβανομένων των χρονοδιαγραμμάτων και συγκεκριμένων νομοθετικών μέτρων) είναι δεσμευτικά για κάθε πρωτοβουλία. Αυτό θα καθορίσει πόσο επιτυχείς είναι αυτές οι πρωτοβουλίες για την εξασφάλιση υψηλών στόχων.

Επιλέγοντας τους σωστούς στόχους.

Οι προτάσεις δεν είναι τέλειες: σε ορισμένους τομείς, απουσιάζει μια σε βάθος αιτιολογία. Δεν είναι σαφές με ποιο τρόπο οι στόχοι - δείκτες και επίπεδα - έχουν επιλεγεί. Η στρατηγική θα πρέπει να διατυπώνει μια σαφή αιτιολογία της επιλογής ενός συγκεκριμένου επιπέδου: πώς, για παράδειγμα, το 3% του ΑΕΠ για δαπάνες Ε & Α θα επηρεάσει το ρυθμό ανάπτυξης και την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης; Σε μια ιδανική περίπτωση, οι στόχοι της Ε.Ε. θα έπρεπε να έχουν οικοδομηθεί ως ένα σύνολο των επιμέρους στόχων των χωρών, με προτάσεις που παρέχουν σε κάθε χώρα περιθώρια ελιγμών για να αναπτύξουν τους δικούς τους στόχους - αλλά οι στόχοι της εκάστοτε χώρας αποφασίζονται μόνο μετά την επιλογή του γενικού στόχου.

Για να καταστεί η στρατηγική πιο αξιόπιστη και αποδοτική, η σύνδεση των πολιτικών με τους στόχους πρέπει να είναι σαφέστερη και να διατυπώνεται ποιες συγκεκριμένες πολιτικές θα βοηθήσουν στην επίτευξη των στόχων. Αυτό θα αποτελέσει ένα κριτήριο που πρέπει να χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της επιτυχίας ή αποτυχίας των πολιτικών, ανεξάρτητα από άλλες επιρροές.

Απουσιάζει ο συνδετικός κρίκος

Επιπλέον, οι προτάσεις δεν καλύπτουν όλους τους τομείς πολιτικής που είναι σημαντικοί για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η διαρθρωτική μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, και ιδιαίτερα, των δημοσίων υπηρεσιών θα έπρεπε να έχει έναν εξέχοντα ρόλο. Ο αντίκτυπος των δημοσίων οικονομικών κρίσεων σε συνδυασμό με τις δημογραφικές τάσεις καθιστούν αυτή τη μεταρρύθμιση έναν κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας για το οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο της Ευρώπης και για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Ένα άλλο κρίσιμο θέμα που απουσιάζει από τους υψηλούς στόχους είναι η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης να μένει εσκευμένα εκτός της «Ευρώπης 2020». Η παράλειψη αυτή σημαίνει ότι η στρατηγική δεν ασχολείται με την οικονομική μεταρρύθμιση συνολικά, αλλά και ότι την καθιστά εξαρτημένη από τις υπόλοιπες επιτυχίες (ή αποτυχίες). Η κατάσταση των δημόσιων οικονομικών όχι μόνο θα καθόριζε το μεγάλο μέρος του περιθωρίου ελιγμών στους άλλους στόχους, αλλά η ενσωμάτωση και των δύο τομέων πολιτικής θα προσέφερε τη δυνατότητα δέσμευσης της «Ευρώπης 2020» στους ευρύτερους μηχανισμούς οικονομικής διακυβέρνησης της Ε.Ε. Ορισμένα κράτη μέλη - όπως η Γερμανία - διστάζουν να στραφούν προς αυτή την κατεύθυνση, με την Ε. Επιτροπή να πρέπει να είναι λίγο πιο τολμηρή σε αυτό το σημείο, ακόμη και αν αυτό δεν ευχαριστεί όλα τα κράτη μέλη.

Επιθυμίες ή πράξεις;

Ενώ εξακολουθούν να παραμένουν ερωτήματα σχετικά με το περιεχόμενο της στρατηγικής, το πραγματικό ερώτημα είναι εάν η Ε.Ε. έχει τα μέσα να είναι αποδοτική. Εξετάζοντας τους στόχους, τα αποδοτικά εργαλεία είναι, ως επί το πλείστον, σε επίπεδο κράτους μέλους. Κατά συνέπεια μένει να διαπιστωθεί κατά πόσο τα κράτη μέλη θα θελήσουν οι πράξεις να ακολουθούν τις επιθυμίες. Εκτός από τις πρωτοβουλίες, οι οποίες περιλαμβάνουν μια ευπρόσδεκτη έμφαση για τις ενέργειες σε επίπεδο Ε.Ε., ο προτεινόμενος μηχανισμός διακυβέρνησης είναι ακόμη «ήπιος» και στηρίζεται σε συγκριτική αξιολόγηση, σε παρακολούθηση και σε συστάσεις. Ναι, μπορούν να επιπλήττονται οι κυβερνήσεις αν δεν προβούν στις σωστές ενέργειες. Αλλά υπάρχει πραγματικά η βούληση από τα κράτη μέλη να πράξουν αυτό προκειμένου να εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη μέλη εξίσου;

Η επίτευξη συμφωνίας σε ένα σχέδιο για την «Ευρώπη 2020» μπορεί να είναι αρκετά δύσκολη - αλλά χωρίς την ενίσχυση των μηχανισμών διακυβέρνησης για την εφαρμογή του, θα παραμείνει απλώς ένα σχέδιο. Η Ε. Επιτροπή θα έπρεπε να έχει προχωρήσει περισσότερο, με την ενσωμάτωση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους μηχανισμούς οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρώπης, καθώς και προτείνοντας νέους και καινοτόμους μηχανισμούς αποδοτικότητας, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της εξωτερικής αξιολόγησης των επιδόσεων των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. Αλήθεια, κανείς δεν μπορεί να προβλέψει, σε αυτή τη φάση, μια νέα Συνθήκη που θα μεταφέρει περισσότερες αρμοδιότητες στα θεσμικά όργανα της ΕΕ - αλλά πολλά μπορούν να γίνουν εντός του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

Η τελική εκτίμηση.

Το θεμελιώδες ερώτημα είναι κατά πόσον το προτεινόμενο «Ευρώπη 2020» είναι ικανό να αποδώσει ένα υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης για την Ευρώπη. Το αναπτυξιακό δυναμικό της Ευρώπης έχει δεχθεί ένα ισχυρό πλήγμα, το οποίο πρέπει να αντιμετωπισθεί. Χωρίς μεγαλύτερη ανάπτυξη θα είναι σχεδόν αδύνατο να αντιμετωπισθεί η κρίση στις αγορές εργασίας και στα δημόσια οικονομικά και η Ευρώπη θα δυσκολευτεί να εξασφαλίσει βιωσιμότητα του οικονομικού και κοινωνικού της μοντέλου.

Οι προτάσεις της Ε. Επιτροπής αποτελούν τη βάση - αλλά εμείς πρέπει να προχωρήσουμε περισσότερο. Η Επιτροπή θα πρέπει να είναι πιο φιλόδοξη και να μην διστάζει να κάνει μια ανοικτή συζήτηση με τα κράτη μέλη. Τελικά, εναπόκειται στα κράτη μέλη να αποφασίσουν αν είναι διατεθειμένα να δώσουν σε επίπεδο Ε.Ε. τα

εργαλεία που απαιτούνται για την εκπλήρωση των κοινών ευρωπαϊκών επιδιώξεων. Θα εκμεταλλευθεί το Εαρινό Συμβούλιο την ευκαιρία να ενισχύσει την «Ευρώπη 2020» ή, όπως είναι ίσως το πιθανότερο, θα την αποδυναμώσει. Πολλά μπορούν ακόμη να γίνουν πριν οριστικοποιηθούν οι λεπτομέρειες της στρατηγικής της «Ευρώπης 2020» τον Ιούνιο. Αλλά αν δεν λάβουμε πιο φιλόδοξες και τολμηρές στρατηγικές αποφάσεις σε αυτό το στάδιο, η «Ευρώπη 2020» είναι απίθανο να αποδώσει αποτελέσματα.

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός τύπος

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου αναφέρονται στη δημοσιονομική κρίση που διέρχεται η Ελλάδα και στη πιθανότητα χρεοκοπίας της. Ωστόσο, η επίσημη θέση της Γερμανίας παραμένει ότι η Ελλάδα θα πρέπει να λύσει μόνη της τα προβλήματα της και δεν έχει συμφωνήσει ακόμη στη μορφή στήριξης που θα προσφέρει ως κράτος της ευρωζώνης. Στον αγγλικό τύπο τονίζεται ότι ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας Robert Zelik δήλωσε ότι ο οργανισμός του οποίου ηγείται δεν έχει συμμετοχή στη δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική κρίση που διέρχεται αυτή τη στιγμή η Ελλάδα και η οποία ανήκει, σύμφωνα με τον ίδιο, αυστηρά στη δικαιοδοσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Παγκόσμια Τράπεζα έχει ως επίσημη αποστολή να «αγωνίζεται κατά της φτώχειας» και να «προωθεί το όραμα μιας αλληλέγγυας και βιώσιμης παγκοσμιοποίησης» και επεμβαίνει στις αναδυόμενες και τις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο πρόεδρος της Γαλλίας, Nicolas Sarkozy αντιτίθεται στις πρόσφατες δηλώσεις Γερμανών αξιωματούχων για δάνειο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) προς την Ελλάδα. Ο Nicolas Sarkozy ευνοεί μια ευρωπαϊκή λύση στο πρόβλημα της Ελλάδας και δηλώνει πως η Ευρωζώνη θα πρέπει να δράσει για να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών στην Ελλάδα και να αποκλιμακωθεί το κόστος δανεισμού της. Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Jose Manuel Barroso απηύθυνε (19/3/2010) έκκληση προς τα κράτη μέλη της ΕΕ να συμφωνήσουν στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τη δημιουργία ενός χρηματοδοτικού μηχανισμού, ο οποίος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ελλάδα. Όπως δήλωσε ο Πρόεδρος της Επιτροπής, πρόκειται για ένα σύστημα συντονισμένων διμερών δανείων, το οποίο θα είναι συμβατό προς την κοινοτική νομοθεσία και τις νομοθεσίες των κρατών μελών. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Jose Manuel Barroso ανέφερε ακόμη, σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο, ότι η δημιουργία αυτού του μηχανισμού δε σημαίνει ότι θα ενεργοποιείται αυτόματα και ότι η διαχείρισή του θα γίνεται από την ευρωζώνη.

Ωστόσο διχασμένοι είναι ακόμη οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο αναφορά την ενδεχόμενη διάσωση της Ελλάδας, καθώς κάποιοι προτείνουν η λύση να είναι από την ίδια την ΕΕ, ενώ άλλοι την προσφυγή της Ελλάδας στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η Angela Merkel ωστόσο, παραπέμπει την Ελλάδα στο ΔΝΤ για χρηματοδοτική βοήθεια, καθώς οι νομικοί σύμβουλοι της Angela Merkel, σύμφωνα με τους "Financial Times", την έπεισαν ότι οποιαδήποτε άλλη μορφή διάσωσης δεν θα ήταν δυνατή κάτω από τους όρους της Συνθήκης του Μάαστριχτ και του γερμανικού συντάγματος. Στο ίδιο κύμα κυμαίνεται και η στάση της Ολλανδίας, που υποστηρίζει την ιδέα μιας χρηματοπιστωτικής βοήθειας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου προς την Ελλάδα, όμως εκτιμά ότι δεν θα είναι αρκετή, σύμφωνα με δηλώσεις του Ολλανδού υπουργού

Οικονομικών Jan Kees de Jager. Σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο την «πόρτα» του ΔΝΤ φαίνεται ότι δείχνει στη Ελλάδα και ο Jose Manuel Barroso. Σε δηλώσεις του ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από τη μία πλευρά υποστηρίζει πως όλα τα μέλη της ΕΕ έχουν δηλώσει ετοιμότητα να βοηθήσουν την Ελλάδα αν χρειαστεί, από την άλλη δεν παραλείπει να τονίσει πως ενδεχόμενη προσφυγή της Ελλάδας στο ΔΝΤ, σίγουρα δεν μειώνει το κύρος της Ευρώπης. Όπως δήλωσε η Ελλάδα είναι μέλος του ΔΝΤ και κατά συνέπεια ενδεχόμενη προσφυγή της στο διεθνή Οργανισμό δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μείωση του κύρους της Ευρώπης. Ο επικεφαλής του ΔΝΤ Dominique Strauss Kahn, σημείωσε ότι για την Ελλάδα θα υπάρξει λύση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε σχέση με την υποστήριξη που χρειάζεται, ενώ παράλληλα εξέφρασε και την ικανοποίησή του για τα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης που έχει υιοθετήσει η ελληνική κυβέρνηση. Τέλος, εκτενής αναφορά γίνεται στις προσπάθειες που καταβάλει η ελληνική κυβέρνηση για την υπέρβαση της κρίσης και την αποδοχή τους, τονίζοντας ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να δεχτεί τα μέτρα που επιβάλλονται.

- Wiesmann G, Quentin P, “Germany warms to giving IMF a role in any Greek debt rescue”, 15/3/2010, Financial Times
- Garnham P, Pearson S, “Spectre of Greek debt still haunts euro”, 17/3/2010, Financial Times
- Prosser D, “Greece is on the march”, 5/3/2010, The Independent
- “Sarkozy's party humbled by left in French vote”, 15/3/2010, The Independent.
- Hope K, Oakley D, “Papandreou prefers European solution”, 18/3/2010, Financial Times
- Mackenzie M, “Doubts over Greek support raise fresh worries”, 13/3/2010, Financial Times
- Mazower M, “Greece needs respect as well as tough love”, 9/3/2010, Financial Times
- “Sarkozy's party humbled by left in French vote”, 15/3/2010, The Independent.

Γαλλικός τύπος

Η κατάσταση της ευρωπαϊκής οικονομίας μετά τον κλυδωνισμό που προκάλεσε η ελληνική κρίση στην ευρωζώνη εξακολουθεί να απασχολεί το γαλλικό τύπο. Βέβαια, τώρα το ενδιαφέρον του γαλλικού τύπου δεν εστιάζεται τόσο στην ελληνική κρίση αλλά και στην οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει στο σύνολό της η Ευρωπαϊκή Ένωση. Για τον Robert Mundell, Καναδό οικονομολόγο, η Ιταλία αποτελεί «μεγαλύτερη απειλή» απ' ό,τι η Ελλάδα για το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα. Μέχρι σήμερα η ιταλική κατάσταση είναι λιγότερο ανησυχητική, διότι το έλλειμμα του προϋπολογισμού δεν είναι από τα μεγαλύτερα της ευρωζώνης, αλλά ο Giulio Tremonti (Υπουργός Οικονομικών της Ιταλίας) ωστόσο, αναγκάστηκε να αναγνωρίσει ότι η χώρα του απλά δεν έχει την πολυτέλεια να χρηματοδοτήσει ένα σχέδιο αποκατάστασης. Το έλλειμμα αντιπροσώπευε το 5% του ΑΕΠ το 2009, ποσό δυσανάλογο με το 13% στην Ελλάδα, ή με τα διψήφια ποσοστά που δημοσιεύτηκαν από την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Στη “Le Monde” υπογραμμίζεται ότι, η Ιταλία πρέπει να αντιδράσει με αποφασιστικότητα, διότι είναι μια χώρα που κυβερνάται από πολύ αδύναμες κυβερνήσεις και χωρίζεται από ένα βαθύ χάσμα μεταξύ Βορρά και Νότου. Από την πλευρά της, η Ελλάδα θεωρείται ως ο πιο αδύναμος κρίκος στη ζώνη του ευρώ δεδομένου των κινδύνων μετάδοσης σ' όλη τη ζώνη του ευρώ. Σύμφωνα με το γαλλικό τύπο οι Ευρωπαίοι έχουν αποφασίσει να θέσουν τη χώρα υπό την εποπτεία του προϋπολογισμού για να εξασφαλίσουν ότι θα βάλει τα

οικονομικά της σε τάξη. Σύμφωνα με τον οικονομικό τύπο, το Παρίσι και το Βερολίνο θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα σχέδιο για να βοηθήσουν την Ελλάδα να εκδώσει νέα ομόλογα για αναχρηματοδότηση του χρέους της.

Η ελληνική κρίση και οι πιθανές συνέπειές της για τη σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος αφορούν πολύ πέραν της Γηραιάς Ηπείρου. Σύμφωνα με το γαλλικό τύπο, η γερμανική κοινή γνώμη και το σύνολο σχεδόν της γερμανικής πολιτικής ηγεσίας είναι πολύ απρόθυμοι να διασώσουν την Ελλάδα. Πολλοί ειδικοί όπως, ο Claude Giorno, οικονομολόγος του ΟΟΣΑ, υποστηρίζουν ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα των χωρών της ευρωζώνης. Στις 9 Μαρτίου, ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, ανακοίνωσε ότι σχεδιάζει να απαγορεύσει τις κερδοσκοπικές συναλλαγές σε αγορές που σχετίζονται με τα χρέη των κρατών, αντλώντας διδάγματα από την ελληνική κρίση. Η γαλλική κυβέρνηση, στην πραγματικότητα, βλέπει με επιφυλάξεις την ιδέα του Wolfgang Schäuble, Γερμανού Υπουργού Οικονομικών, για τη δημιουργία αυτού του ταμείου. Και η Angela Merkel παραμένει επιφυλακτική: «Τι ανεξαρτησία θα έχει αυτό το θεσμικό όργανο όσον αφορά την Επιτροπή; Πόσα χρήματα θα πρέπει να δοθούν;» Ένα τέτοιο ταμείο αν και κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, σύμφωνα με το Παρίσι, θα απαιτούσε τροποποίηση της Συνθήκης. Μια πολύπλοκη διαδικασία, όπως αποδεικνύεται από τη χαοτική επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας. Η πιο έντονη αντίθεση για την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου έρχεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ): «ένας τέτοιος μηχανισμός δεν θα ήταν συμβατός με τις βάσεις της νομισματικής ένωσης», δήλωσε ο Γερμανός Jürgen Stark, επικεφαλής οικονομολόγος της, σε ένα φόρουμ για την καθημερινή Handelsblatt. Ωστόσο, ο Πρόεδρος της ΕΚΤ, Jean-Claude Trichet ήταν πιο διαλλακτικός: «αναμένουμε περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με αυτή την ιδέα, αλλά δεν την απορρίπτουμε σ' αυτή τη φάση» και τόνισε ότι αυτό το έργο είναι «μελλοντικό, και όχι για να αντιμετωπιστεί η κρίση στην Ελλάδα». Σε συνάντηση του Γάλλου πρωθυπουργού, François Fillon, με τη καγκελάρια της Γερμανίας επισημάνθηκε από το Γάλλο Πρωθυπουργό ότι «θα πρέπει να ανανεώσουμε βαθιά τη διακυβέρνηση του κοινού χώρου μας». Σε αυτό το σημείο, η Γερμανία είναι πιο δισταχτική. «Δεν θέλουμε ένα μείγμα του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, με τους οικονομικούς στόχους», είπε η καγκελάρια. Ωστόσο και οι δύο συμφώνησαν ότι δε διαφωνούν ως προς τη διάσωση της Ελλάδας, διαψεύδοντας δημοσιεύματα του τύπου για γαλλογερμανικές εντάσεις, και τόνισαν ότι η ευρωομάδα είναι έτοιμη να βοηθήσει αν κριθεί αναγκαίο.

- “Pire que la Grèce, l'Italie est le principal danger de la zone euro”, Le Monde, 23-02-2010.
- “Berlin enquête sur ceux qui spéculent sur la dette grecque”, Le Monde, 01-03-2010.
- “Les banques allemandes et françaises se mobilisent pour sauver la Grèce”, Le Monde, 01-03-2010.
- “Grèce : Bruxelles et Berlin exigent plus d'austérité”, Le Figaro, 01-03-2010.
- “Angela Merkel donne son soutien au plan d'austérité d'Athènes”, Le Monde, 06-03-2010.
- “La baisse des revenus, amère potion pour l'Europe”, Le Monde, 05-03-2010.

- “Bruxelles veut interdire des opérations spéculatives sur la dette des Etats”, Le Monde, 09-03-2010.
- “L'idée de créer un Fonds monétaire européen pour secourir un pays de la zone euro fait débat”, Le Monde, 09-03-2010.
- “La BCE n'est «pas opposée» à l'idée d'un FME”, <http://bruxelles.blogs.liberation.fr/coulisses/>
- “L'Europe va discuter de la création d'un Fonds monétaire européen”, Le Monde, 08-03-2010.
- «Grèce : les Etats de la zone euro respecteront leurs engagements "si nécessaire"», Le Monde, 07-03-2010.
- “Sarkozy et Papandréou jouent l'unité”, Liberation, 07-03-2010
- «M. Fillon : "Aucune divergence" avec Berlin sur la Grèce», Le Monde, 11-03-2010.
- “L'Allemagne et la zone euro tergiversent sur le plan d'aide à la Grèce”, Le Monde, 16-03-2010.
- “L'Eurogroupe est prêt à aider la Grèce”, Le Monde, 16-03-2010.
- “Accord de la zone euro sur les modalités d'un plan d'aide à la Grèce”, Le Monde, 15-03-2010.
- “Zone euro : Christine Lagarde s'en prend à la politique économique allemande”, Le Monde, 15-03-2010.
- “La crise grecque crée des tensions franco-allemandes”, Le Figaro, 15-03-2010.
- “Les pays de la zone euro et le FMI se rapprochent pour venir en aide à la Grèce”, Le Monde, 20-03-2010.
- “Grèce : pourquoi une aide du FMI séduit, ou inquiète”, Le Monde, 19-03-2010.
- “Merkel veut refiler le bébé grec au FMI”, Liberation, 20-03-2010.

Γερμανικός τύπος

Η συζήτηση γύρω από τη σοβαρότερη κρίση της ΟΝΕ, αλλά και γενικότερα γύρω από το μέλλον της Ε.Ε. αρχίζει να προβάλλεται ήδη από τα τέλη Φεβρουαρίου μ' έναν πιο συστηματικό και λιγότερο προκλητικό τρόπο, κάτι που διαφαίνεται τόσο στο ύφος όσο και στο λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται. Στόχος της επισκόπησης που ακολουθεί είναι να αναδείξει τον γερμανικό προβληματισμό και να τονίσει ότι η πιο συστηματική συζήτηση οδηγεί πλέον σε συγκεκριμένες προτάσεις, τουλάχιστον από την πλευρά του τύπου.

Παρά το ότι δεν παρατηρούνται οι ακραίες θέσεις των προηγούμενων εβδομάδων, κυριαρχεί μία γενικότερη απαισιοδοξία και δυσπιστία των Γερμανών πολιτών απέναντι στην Ε.Ε., γεγονός το οποίο δυσχεραίνει τις προσπάθειες της γερμανικής ηγεσίας να διατηρήσει ο λαός αμείωτο το ενδιαφέρον για τη σταθερότητα του ευρώ. Οι αρθρογράφοι επισημαίνουν ότι η γερμανική επιφυλακτικότητα είναι απολύτως δικαιολογημένη καθώς η παρούσα οικονομική κρίση δεν είναι κάτι αφηρημένο, αντιθέτως η διαχείρισή της αποτελεί βασική προϋπόθεση για μία λειτουργική δημοκρατία. Η επίσημη θέση της χώρας απέναντι στις προκλήσεις που θέτει η οικονομική κρίση στην Ελλάδα είναι ότι διάκειται θετικά μόνο ως προς το σκέλος της πολιτικής υποστήριξης. Ο διχασμός ανάμεσα σε μία «Ευρωπαϊκή» λύση ή σε προσφυγή στο ΔΝΤ βρίσκεται στο αποκορύφωμά του. Στην πρόσφατη κοινοβουλευτική συζήτηση

γύρω από τον γερμανικό προϋπολογισμό, η Καγκελάρια Angela Merkel, εμμένει στη θέση της ότι δε συντρέχει κανένας λόγος βεβιασμένων κινήσεων καθώς τα ελληνικά μέτρα κρίνονται επαρκή. Από την άλλη πλευρά, ο επικεφαλής των Σοσιαλδημοκρατών (SPD), Frank-Walter Steinmeier, εκφράζει αντίθετη άποψη επιρρίπτοντας τις ευθύνες στην κερδοσκοπία και ζητά άμεσο έλεγχο των οίκων αξιολόγησης. Το κύριο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η έκκληση για τη λεγόμενη «Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη» δεν είναι από μόνη της αρκετή ν' αντισταθμίσει όλους τους κινδύνους προς την πορεία μίας πολιτικής Ένωσης.

Ο γερμανικός τύπος προσδίδει ιδιαίτερη σημασία σε νέα εργαλεία για την καταπολέμηση της οικονομικής κρίσης, αφήνοντας να εννοηθεί ότι εάν δεν υπάρχουν ισχυρά οικονομικά μεγέθη, δε μπορεί να υπάρξει καμία Ευρώπη «υπερδύναμη». Η ιδέα ίδρυσης ενός Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου (ENT) ως ένας τρόπος αντιμετώπισης δημοσιονομικών κρίσεων ελκύει τον Υπουργό Οικονομικών της χώρας, Wolfgang Schäuble, ο οποίος δηλώνει ότι η ONE χρειάζεται ένα νέο θεσμικό όργανο με εκτεταμένες εξουσίες, το οποίο, χωρίς να επικαλύπτει το ΔΝΤ, θ' αποτελέσει ουσιαστικά το βήμα στην περαιτέρω ολοκλήρωση της ONE. Για περισσότερο από δύο εβδομάδες το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο έχει γίνει «μήλον της έριδος» μεταξύ της γερμανικής κυβέρνησης, από τη μία πλευρά, και της ΕΚΤ και της Ομοσπονδιακής Τράπεζας από την άλλη. Ποια είναι η άποψη της πλειοψηφίας των αρθρογράφων; Σε μία περίοδο όπου η Ε.Ε. δεν επιδεικνύει ιδιαίτερη ικανότητα στο χειρισμό κρίσεων και όπου μία «Ευρωπαϊκή οικονομική κυβέρνηση» φαντάζει μακρινή, η σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου αποτελεί τη μόνη λογική και ρεαλιστική λύση. Δε λείπουν βέβαια και οι επιφυλάξεις από Γερμανούς πολιτικούς και οικονομολόγους, οι οποίοι εκφράζουν αμφιβολίες για την προστιθέμενη αξία του εγχειρήματος, ενώ υποστηρίζουν ότι η έμφαση θα πρέπει να δοθεί στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Άλλωστε, αρκετά κράτη-μέλη δεν είναι διατεθειμένα να προχωρήσουν με τόσο γοργά βήματα εγκαταλείποντας την κυριαρχία επί των δημοσιονομικών πολιτικών.

Συμπερασματικά, το κύριο σημείο σύγκλισης των παραπάνω απόψεων αποτελεί η πεποίθηση ότι η σημερινή κατάσταση δε μπορεί να συνεχιστεί επ' αόριστον. Στη Γερμανία αρχίζει να καθίσταται σαφές ότι η σταθερότητα του ευρώ περνά μέσα από τη δημιουργία νέων θεσμών. Βέβαια, η πολιτική βούληση παραμένει ο καθοριστικός παράγοντας, κάτι το οποίο αναμένεται να φανεί τις προσεχείς εβδομάδες.

- Jörg Eigendorf, "Die Deutschen haben recht mit ihrer Euroskepsis", Die Welt, 24/2/2010
- Claus Matecki, "Warum wir Griechenland helfen müssen", Die Welt, 2/3/2010
- "Merkel will den Griechen keine Hilfe anbieten", Die Welt, 3/3/2010
- Jan Dams, "Ein Fonds für Europa", Die Welt, 8/3/2010
- Anja Ettl und Christoph Schiltz, "Europäischer Währungsfonds entfacht Streit in Europa", Die Welt, 10/3/2010
- Holger Steltzner, "Europäischer Währungsfonds Gefahr für den Euro", FAZ, 13/3/2010
- Jörg Eigendorf, "Wie ein europäischer Währungsfonds aussehen müsste", Die Welt, 14/3/2010
- Es bleiben offene Fragen", Die Welt, 17/3/2010
- "Vor EU-Gipfel Merkel: Griechenland braucht keine Hilfe", FAZ, 21/3/2010

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ, ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ Ε.Ε.

(Για λογαριασμό του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας).

Επιλογή από ευρύτερο κείμενο από το τριμηνιαίο δελτίο που παραδόθηκε το Μάρτιο του 2010). Την ομάδα έργου συντονίζει ο Νίκος Κουτσιαράς.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή– Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοοικονομικών Υποθέσεων, «Τριμηνιαία έκθεση για την ευρωζώνη»²

Η συγκεκριμένη έκθεση παρουσιάζει τις εξελίξεις στην οικονομία της ευρωζώνης, όπως αυτές διαμορφώθηκαν το τέταρτο τρίμηνο του 2009, ενώ επιπλέον επικεντρώνει την ανάλυσή της στα ζητήματα της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και των αλλαγών που επιφέρει η κρίση στη λειτουργία του τραπεζικού τομέα.

Εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα και στις αγορές χρήματος

Από το Μάρτιο του 2009, οι χρηματοοικονομικές συνθήκες έχουν να επιδείξουν σαφή σημάδια βελτίωσης εξαιτίας τριών, κυρίως, παραγόντων: της παρέμβασης των κυβερνήσεων για τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα, της δημοσιονομικής επέκτασης και της παγκόσμιας οικονομικής ανάκαμψης, προερχόμενης κατά κύριο λόγο από τις ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες της ΝΑ Ασίας. Από την άλλη, ο ρυθμός αύξησης του δανεισμού προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις παρουσιάζει επιβράδυνση λόγω των χαμηλών επιπέδων στα οποία κυμαίνονται η συνολική ζήτηση και οι τιμές των τοκοφόρων περιουσιακών στοιχείων. Επιπλέον, η βελτίωση στους χρηματοπιστωτικούς δείκτες λαμβάνει χώρα με αργούς ρυθμούς αποδεικνύοντας πως η κατάσταση στο χρηματοπιστωτικό τομέα απέχει ακόμα από το να χαρακτηρίζεται ομαλή.

Στις ευρωπαϊκές χρηματαγορές τα τριμηνιαία επιτόκια μειώθηκαν φθάνοντας το 0,72% στις αρχές του Δεκεμβρίου, συγκριτικά με το 0,75% που ήταν το ποσοστό στις αρχές Οκτωβρίου. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τον Οκτώβριο του 2008 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 5,39%. Η μείωση των επιτοκίων οφείλεται αφενός στη βελτίωση των προσδοκιών των παγκόσμιων χρηματαγορών για την οικονομική ανάκαμψη και αφετέρου στις εκτεταμένες ενέσεις ρευστότητας των Κεντρικών Τραπεζών. Συγχρόνως, οι διαφορές αποδόσεων των κυβερνητικών ομολόγων με των αντίστοιχων γερμανικών (spreads) σταθεροποιήθηκαν για ορισμένες χώρες, αλλά αυξήθηκαν για άλλες, με τη μεγαλύτερη αύξηση για την **Ελλάδα συνεπεία της υποβάθμισης της πιστοληπτικής της ικανότητας και της προς τα πάνω αναθεώρησης της εκτίμησης για τη διαμόρφωση του δημοσιονομικού της ελλείμματος**. Εκτός από την Ελλάδα, αύξηση των spreads καταγράφηκε και για τις Ιρλανδία, Ισπανία και Ιταλία.

Ο ρυθμός αύξησης του δανεισμού και του χρήματος έπεσε στο μηδέν τον Οκτώβριο του 2009 αντανakλώντας τη φθίνουσα πορεία των ρυθμών αύξησης των οικονομιών και την ασθενική ακόμα βελτίωση των χρηματοπιστωτικών δεικτών. Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του δανεισμού προς μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μειώθηκε στο -0,8% τον Οκτώβριο σε σχέση με το -0,1% που καταγράφηκε τον προηγούμενο μήνα. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται περισσότερο στην εξασθένηση της συνολικής ζήτησης λόγω της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας παρά σε περιορισμούς από την

² http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16507_en.pdf

πλευρά της προσφοράς. Εξάλλου, σύμφωνα με εκτιμήσεις της ΕΚΤ μέχρι και το Νοέμβριο του 2009, η πλειονότητα των τραπεζών προχώρησε στον καθορισμό αυστηρότερων προδιαγραφών δανεισμού τόσο απέναντι στις επιχειρήσεις όσο και απέναντι στα νοικοκυριά.

Οικονομικές Εξελίξεις

Η πορεία ύφεσης της οικονομίας της ευρωζώνης, της βαθύτερης και πλέον εκτεταμένης ύφεσης από την ημερομηνία κυκλοφορίας του κοινού νομίσματος, φαίνεται να τερματίζεται. Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ της ευρωζώνης για το τρίτο τρίμηνο του 2009 απέκτησε θετικό πρόσημο ύστερα από 5 διαδοχικά τρίμηνα στα οποία ο ρυθμός μεταβολής ήταν αρνητικός. Το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0,4% συγκριτικά με το προηγούμενο τρίμηνο σηματοδοτώντας το τέλος της ύφεσης. Στην πλειονότητα των χωρών καταγράφηκε παρόμοια τάση με εξαίρεση τις οικονομίες της Κύπρου (-1,4%), της Ελλάδας (-0,3%) και της Ισπανίας (-0,3%). Βασικοί μοχλοί ώθησης της οικονομίας της ευρωζώνης είναι η βελτίωση του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος (ειδικότερα στις ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες των χωρών της ΝΑ Ασίας και της Κίνας), η οποία τόνωσε τις ευρωπαϊκές εξαγωγές, η βελτίωση των συνθηκών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και οι εκτεταμένες νομισματικές και δημοσιονομικές παρεμβάσεις.

Εκτός από τις εξαγωγές, οι οποίες αποτελούν το βασικό μοχλό ανάκαμψης της οικονομίας, η δεύτερη παράμετρος που εισέρχεται σε ανοδική τροχιά, καθώς η οικονομία βγαίνει από την περίοδο της ύφεσης είναι οι επενδύσεις. Ωστόσο, στο τέλος του τρίτου τριμήνου του 2009 ο σχηματισμός ακαθάριστου παγίου κεφαλαίου σημείωσε πτώση κατά 0,4% συγκριτικά με το προηγούμενο τρίμηνο αντανακλώντας κυρίως τη φθίνουσα πορεία των επενδύσεων στον τομέα των οικοδομών. Παρ' όλα αυτά, η πτώση αυτή είναι σαφώς μικρότερη από τις αντίστοιχες μεταβολές για το πρώτο και το δεύτερο τρίμηνο (-4,9% και -1,7% αντίστοιχα), ενώ για ορισμένες χώρες της ευρωζώνης (π.χ. Γερμανία) ο σχηματισμός ακαθάριστου παγίου κεφαλαίου σημείωσε αύξηση στο τρίτο τρίμηνο του 2009.

Ο πληθωρισμός στην ευρωζώνη, με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, ύστερα από μία περίοδο αρνητικών ρυθμών μεταβολής (-0,7% τον Ιούλιο) ανέκαμψε και διαμορφώθηκε στο 0,5% το Νοέμβριο αντανακλώντας την άνοδο των τιμών των καυσίμων, την περιορισμένη έστω, οικονομική ανάκαμψη και την άνοδο του μέσου εργατικού κόστους, η οποία οφείλεται μάλλον σε μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας, παρά σε μισθολογικές αυξήσεις.

Οι προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το τέταρτο τρίμηνο του 2009 κάνουν λόγο για αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,2% με βάση το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ για το σύνολο του 2009 το ΑΕΠ αναμένεται να σημειώσει πτώση της τάξης του 4%. Σταδιακή ανάκαμψη προβλέπεται για το 2010 με το ΑΕΠ να εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά ¾%, ενώ για το 2011 οι προβλέψεις κάνουν λόγο για αύξηση κατά 1½%.

Πίνακας 1:

Μεταβολή ΑΕΠ στην ΕΕ

2008 Q3	2008 Q4	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή(2009-2008)
Ποσοστιαίες μεταβολές σε τριμηνιαία βάση					
-0.4	-1.9	-2.4	-0.2	0.4	
					-4

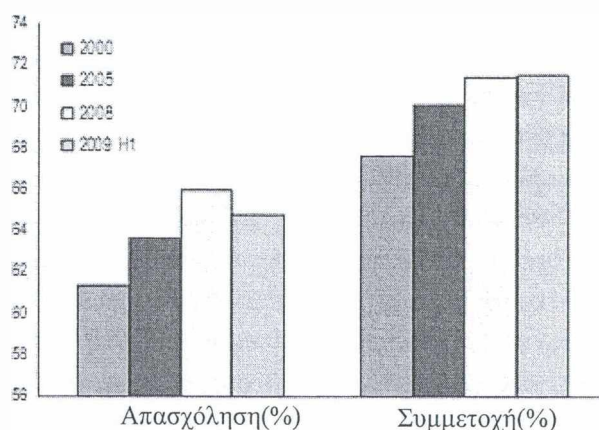
Πηγή: έκθεση

Οι επιπτώσεις της κρίσης στην αγορά εργασίας

Στα πρώτα στάδια της οικονομικής κρίσης (τελευταίο τρίμηνο του 2008) οι επιπτώσεις σε όρους απώλειας θέσεων εργασίας περιορίστηκαν σε ένα σχετικά μικρό αριθμό κρατών (κυρίως στην Ισπανία και την Ιρλανδία) εξαιτίας της άμεσης έκθεσής των οικονομιών των χωρών αυτών στις ανισορροπίες που προκάλεσαν την κρίση. Κατά τη διάρκεια του 2009, όμως, η οικονομική επιβράδυνση που χαρακτήρισε το σύνολο των οικονομιών της ευρωζώνης επέδρασε αρνητικά στην αγορά εργασίας και οδήγησε σε σημαντική αύξηση των ποσοστών ανεργίας. Οι προβλέψεις για το 2010 κάνουν λόγο για ανεργία της τάξης του 10 $\frac{3}{4}$ % εντός της ευρωζώνης, ενώ για το 2011 το ποσοστό προβλέπεται να ανέλθει στο 11%. Όσον αφορά στην απασχόληση, και με δεδομένες τις τρέχουσες πολιτικές, προβλέπεται μείωση για το 2010 και σταθεροποίηση στα ίδια επίπεδα το 2011.

Γράφημα 1:

Ποσοστά απασχόλησης και ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό (τριμηνιαίες ποσοστιαίες μεταβολές)

Πηγή: έκθεση

Οι δυσμενείς εξελίξεις στην αγορά εργασίας έπληξαν, κυρίως, τους εργαζόμενους μεσαίας και χαμηλής ειδίκευσης με το ρυθμό μεταβολής της απασχόλησης να παρουσιάζει πτώση και για τις δύο κατηγορίες (2,2% από 4,1% το 2007 για τους εργαζόμενους μεσαίας ειδίκευσης και -1,7% από -0,3% το 2007 για τους εργαζόμενους χαμηλής ειδίκευσης). Αντίθετα, οι επιπτώσεις της κρίσης στους απασχολούμενους υψηλών δεξιοτήτων ήταν πολύ περιορισμένες.

Συγκρινόμενη με την απώλεια προϊόντος κατά τη διάρκεια της ύφεσης, η αύξηση της ανεργίας υπήρξε περιορισμένη, εξαιτίας κυρίως των διευθετήσεων στις οποίες προχώρησαν οι επιχειρήσεις σχετικά με τον εργάσιμο χρόνο. Η μείωση των ωρών εργασίας και η σύναψη ευέλικτων ως προς το χρόνο εργασίας συμβάσεων συνέβαλε στη συγκράτηση της ανεργίας σε ποσοστά χαμηλότερα του αναμενομένου. Εντούτοις, είναι αρκετά πιθανό η συγκράτηση αυτή των ποσοστών ανεργίας να είναι προσωρινή και να παρατηρηθεί αύξηση της ανεργίας το 2010. Σε κάθε περίπτωση η σημαντικότερη πρόκληση για τις κυβερνήσεις των χωρών μελών της ευρωζώνης είναι η αποτροπή της πιθανότητας η ανεργία που προέκυψε εξαιτίας της κρίσης να μετατραπεί σε διαρθρωτική αυξάνοντας, έτσι, σημαντικά τον αριθμό των μακροχρόνια ανέργων.

Το ευρώ κατά τη διάρκεια της κρίσης

Η διεθνής οικονομική κρίση επηρέασε σημαντικά τις εξελίξεις γύρω από τα επίπεδα συναλλαγματικών ισοτιμιών των βασικότερων νομισμάτων. Κατά την περίοδο κορύφωσης των συνεπειών της κρίσης, το ευρώ ανατιμήθηκε περισσότερο έναντι των νομισμάτων υψηλής απόδοσης παρά έναντι των νομισμάτων χαμηλής απόδοσης αντανakλώντας με αυτόν τον τρόπο την αυξανόμενη αποστροφή των αγορών για ρίσκο. Με βάση την ίδια λογική, οι χώρες με υψηλά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και χαμηλά επίπεδα συναλλαγματικών διαθεσίμων «είδαν» τα νομίσματά τους να υποτιμώνται σε σχέση με το ευρώ. Από το Μάρτιο του 2009 και έπειτα η παραπάνω τάση αντιστράφηκε με τις διαφορές των επιπέδων πληθωρισμού να καθίστανται η βασική κινητήριος δύναμη διαμόρφωσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Τρία είναι τα βασικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη μελέτη των διακυμάνσεων του ευρώ και των βασικότερων προσδιοριστικών παραγόντων της ισοτιμίας του έναντι των σημαντικότερων νομισμάτων. Πρώτον, οι διαφορές στα επιτόκια αναμένεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αγορά συναλλάγματος, καθώς τα μέτρα νομισματικής πολιτικής σταδιακά θα αποσύρονται (για τις μικρές και ανοικτές οικονομίες η διαδικασία απόσυρσης των μέτρων έχει ήδη ξεκινήσει). Δεύτερον, η τρέχουσα κρίση φαίνεται να ενδυναμώνει τα κίνητρα των ταχέως αναπτυσσόμενων οικονομιών για συνέχιση της πολιτικής συσσώρευσης συναλλαγματικών διαθεσίμων. Η κρίση αναμένεται να ωθήσει τις κυβερνήσεις των ταχέως αναπτυσσόμενων οικονομιών να συνεχίσουν την πολιτική συσσώρευσης ξένου συναλλάγματος ως ένα μέτρο αποτελεσματικό για την προάσπιση των οικονομιών τους από χρηματοπιστωτικές κρίσεις. Στο σημείο αυτό βέβαια, θα πρέπει να τονιστεί ότι μία τέτοια πολιτική μακροχρόνια καθίσταται πηγή αποσταθεροποίησης του διεθνούς νομισματικού συστήματος και εν τέλει αποβαίνει σε βάρος των οικονομιών των χωρών που εφαρμόζουν αυτήν την πολιτική. Το τρίτο συμπέρασμα είναι οι συναλλαγματικές ισοτιμίες αποδείχτηκαν ανεπαρκές όργανο πολιτικής για την αντιμετώπιση παγκόσμιων χρηματοοικονομικών ανισορροπιών.

Η επίδραση της κρίσης στο βαθμό στήριξης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Καθώς οι οικονομίες της ευρωζώνης εισέρχονται σε τροχιά ανάκαμψης, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν στρατηγικές σταδιακής απόσυρσης των μακροοικονομικών μέτρων που έλαβαν για την αντιμετώπιση της κρίσης. Η μεταρρυθμιστική διαδικασία θα συναντήσει βραχυπρόθεσμα ισχυρές αντιστάσεις από συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες τα συμφέροντα των οποίων θα θιγούν, ενώ επιπρόσθετα τα οφέλη γίνονται αντίληπτά μακροπρόθεσμα και κατανέμονται στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Ως εκ τούτου πρόκειται για μία πολιτικά δύσκολη διαδικασία. Από την άλλη, η βελτίωση της λειτουργίας των αγορών προϊόντος και εργασίας είναι απαραίτητη, καθώς σε διαφορετική περίπτωση το αυξάνεται το ενδεχόμενο απώλειας δυνητικού προϊόντος.

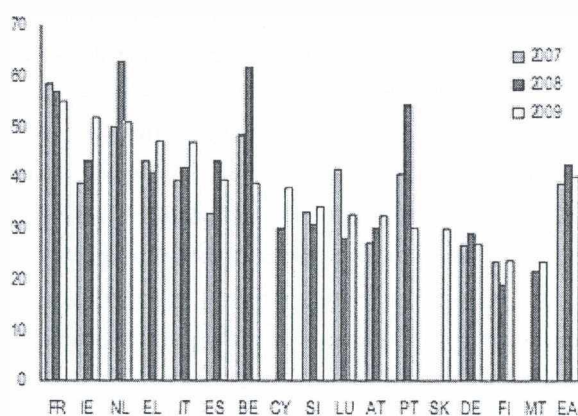
Είναι εύλογο να υποθέσει κανείς πως όσο μεγαλύτερη είναι η δημόσια αποδοχή και στήριξη του μεταρρυθμιστικού εγχειρήματος, τόσο περισσότερο είναι εφικτή η επιτυχής εφαρμογή του από πλευράς των κυβερνήσεων. Ο βαθμός στήριξης και

αποδοχής των μεταρρυθμιστικών μέτρων έχει αποδειχτεί από παρόμοιες περιπτώσεις στο παρελθόν πως συσχετίζεται θετικά με την οικονομική κρίση. Η λογική που διέπει αυτήν τη σχέση προκύπτει τόσο από το γεγονός πως οι κρίσεις καθιστούν εμφανείς τις αδυναμίες του υπάρχοντος συστήματος, όσο και από το ότι η κρίση δύναται να μειώσει τα προσδοκώμενα οφέλη των θιγόμενων ομάδων συμφερόντων και, άρα, να μειώσει και τις αντιστάσεις στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες.

Για τη διερεύνηση των προθέσεων των πολιτών της ευρωζώνης σχετικά με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, η παρούσα ανάλυση επεξεργάζεται και αξιοποιεί στοιχεία από τρεις ετήσιες, διαδοχικές έρευνες του ευρωβαρόμετρου. Τα βασικότερα ευρήματα της έρευνας φαίνεται να υποστηρίζουν την υπόθεση πως η κρίση ενισχύει τη δημόσια αποδοχή για την προώθηση και εφαρμογή μεταρρυθμίσεων στην οικονομία. Επιπλέον, τα υψηλότερα ποσοστά αποδοχής συναντώνται στις χώρες εκείνες στις οποίες η κρίση επέφερε τα δυσμενέστερα αποτελέσματα. Από την άλλη, η έρευνα έδειξε πως το κοινό δεν παρουσιάζει τα ίδια ποσοστά αποδοχής ως προς τα συνεπαγόμενα κόστη που συνοδεύουν τέτοιου τύπου μεταρρυθμίσεις. Αυτό με τη σειρά του δείχνει πως οι πολίτες της ευρωζώνης, και ειδικότερα όσον αφορά στο θέμα της περιστολής των δημοσίων δαπανών, προσδοκούν από το κράτος να προσφέρει την απαιτούμενη στήριξη στις περισσότερο εκτεθειμένες κοινωνικές ομάδες.

Γράφημα 2:

Αποδοχή μεταρρυθμίσεων που συνεπάγονται μείωση των δημοσίων δαπανών

Πηγή: έκθεση

Οι συνέπειες της κρίσης στη μελλοντική λειτουργία του τραπεζικού τομέα

Η χρηματοπιστωτική κρίση κατέστησε επιτακτική την ανάγκη προσαρμογής των τραπεζών στα νέα δεδομένα, τα οποία είναι απόρροια αφενός των νέων συνθηκών στις αγορές χρήματος και αφετέρου των ρυθμιστικών τροποποιήσεων που προωθούν οι κυβερνήσεις. Η συγκεκριμένη έκθεση επιχειρώντας μία συγκριτική ανάλυση μεταξύ των

συνθηκών που χαρακτηρίζαν τον τραπεζικό τομέα πριν και μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση, καταλήγει σε ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα.

Πρώτα από όλα, η τάση για συγχωνεύσεις και εξαγορές μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων -που ως αποτέλεσμα έχει τη μείωση του αριθμού τους, την αύξηση του μεγέθους τους και την επέκταση των πολυεθνικών τους δραστηριοτήτων- δεν αναμένεται να επηρεαστεί από την τρέχουσα οικονομική κρίση. Από την άλλη, οι τράπεζες στο μέλλον θα παρουσιάσουν υψηλότερα επίπεδα κεφαλαιακής επάρκειας ενώ θα μειώσουν το βαθμό προτίμησής τους σε μορφές παθητικού άλλες από αυτήν των καταθέσεων, μία τάση που συνέβαλε σημαντικά στις ανισορροπίες που οδήγησαν στην κρίση. Επιπλέον, ιδιαίτερης σημασίας ζήτημα για την εύρυθμη λειτουργία του τραπεζικού τομέα είναι η εύστοχη και επιτυχής εφαρμογή των ρυθμιστικών πρωτοβουλιών των κυβερνήσεων. Η κεντρική πρόκληση των ρυθμιστικών αρχών είναι η επίτευξη της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ της διασφάλισης της σταθερότητας του συστήματος από τη μία, και της αποφυγής πρόκλησης έντονων στρεβλώσεων στις χρηματαγορές από την άλλη, ως απόρροια των κυβερνητικών ρυθμιστικών παρεμβάσεων.

Σε κάθε περίπτωση οι όποιες αλλαγές θα χρειαστούν χρόνο μέχρι να λάβουν χώρα δεδομένου ότι η κρίση ακόμα δεν έχει υποχωρήσει πλήρως από την οικονομία της ευρωζώνης. Οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο για απώλειες κερδών στον τραπεζικό τομέα, ενώ παράλληλα δεν θα πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ανατροφοδότησης της κρίσης αυτήν τη φορά από την πραγματική οικονομία προς το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Δημοσιονομική βιωσιμότητα

Οι ποσοτικές εκτιμήσεις για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα αφορούν στο μέγεθος της απόκλισης που υφίσταται μεταξύ της τρέχουσας δημοσιονομικής κατάστασης και αυτής που θεωρείται ως αναγκαία, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη βιωσιμότητα μακροχρόνια. Με τον όρο «βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών» νοείται η ικανότητα μίας κυβέρνησης να αποπληρώνει το δημόσιο χρέος και τις εκτιμώμενες μελλοντικές δημόσιες δαπάνες. Η βιωσιμότητα αναφέρεται σε ένα τέτοιο επίπεδο χρέους που δεν προκαλεί άνοδο των επιτοκίων σε επίπεδο υψηλότερο από αυτό που θα υπονόμει την αποπληρωμή του. Με άλλα λόγια, ο όρος παραπέμπει στην ικανότητα μίας κυβέρνησης να αποπληρώνει το συνολικό κόστος που συνεπάγεται το δημόσιο χρέος μέσω των μελλοντικών της εσόδων και ,συνεπώς, είναι ένας όρος που εκτείνεται σε μακροχρόνιο ορίζοντα.

Το δημοσιονομικό κόστος που συνεπάγεται η κρίση και οι δημογραφικές εξελίξεις στην ευρωζώνη συνιστούν τις δύο σημαντικότερες προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, προκειμένου να διασφαλίσουν τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών τους. Τα αποτελέσματα των υπολογισμών της Έκθεσης φανερώνουν πως, δίχως τις απαραίτητες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και τη σταθεροποίηση των δημόσιων προϋπολογισμών, οι αυξήσεις των δημοσίων δαπανών για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους και την παροχή συντάξεων και σχετικών κοινωνικών παροχών, θα παρουσιάσουν πολύ μεγάλες αυξήσεις.

Για την εκτίμηση της βιωσιμότητας της δημοσιονομικών των κρατών μελών η Έκθεση χρησιμοποιεί δύο δείκτες, τους S1 και S2. Σε γενικές γραμμές, οι δείκτες αυτοί λαμβάνουν ως δεδομένες τις τρέχουσες πολιτικές δαπανών και εσόδων που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και εντάσσουν στους σχετικούς υπολογισμούς τις εκτιμήσεις σχετικά με

τις δημογραφικές εξελίξεις. Πιο συγκεκριμένα, οι δύο δείκτες αντανακλούν την εκτιμώμενη εξέλιξη των βασικών δαπανών και εσόδων για ένα μεγάλο χρονικό ορίζοντα λαμβάνοντας τις τρέχουσες πολιτικές δαπανών και εσόδων ως δεδομένες. Βασική επιδίωξη των δεικτών είναι να ποσοτικοποιήσουν την απόσταση που πρέπει να καλύψουν τα κράτη μέλη ούτως ώστε να καταστήσουν βιώσιμες τις δημοσιονομικές πολιτικές μακροχρόνια. Έτσι, τόσο ο S1 όσο και ο S2 δείχνουν το μέγεθος της απαιτούμενης προσαρμογής στους δημόσιους προϋπολογισμούς ούτως ώστε οι κυβερνήσεις να είναι σε θέση να αποπληρώνουν το δημόσιο χρέος, χωρίς παράλληλα να υπονομεύουν την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών.

Αναφορικά με τα αποτελέσματα της έρευνας, ο δείκτης S2 φανερώνει μία απόκλιση από το στόχο της δημοσιονομικής βιωσιμότητας κατά 5,8% του ΑΕΠ για τις χώρες μέλη της ευρωζώνης, ενώ ο δείκτης S1 ισούται με 4,8%. Τα ποσοστά αυτά υποδεικνύουν το μέγεθος της μόνιμης προσαρμογής που απαιτείται προκειμένου οι χώρες μέλη να διασφαλίσουν την ικανότητα ανταπόκρισης του δημόσιου προϋπολογισμού στους διαχρονικούς του περιορισμούς.

Σε γενικές γραμμές τόσο η παγκόσμια οικονομική κρίση, όσο και οι δημογραφικές εξελίξεις είναι σε θέση να υπονομεύσουν τη μακροχρόνια δημοσιονομική βιωσιμότητα, αν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα και δεν γίνουν οι απαιτούμενες διαρθρωτικές προσαρμογές. Οι βασικές κατευθύνσεις πολιτικής θα πρέπει να επικεντρώνονται στη δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων μεσοπρόθεσμα και στη μεταρρύθμιση των ασφαλιστικών συστημάτων χωρίς, όμως, οι υιοθετούμενες πολιτικές να θέτουν φραγμούς στο δυναμικό προϊόν.

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Ιωακείμης Π.Κ, «Πού πάει η πατρίδα μας;», 19/3/2010, ΤΑ ΝΕΑ
- Ιωακείμης Π.Κ, «Ποιος και τι απειλεί την κυριαρχία μας;», 5/3/2010, ΤΑ ΝΕΑ
- Κουλουμπής Θ, «Μια νέα σελίδα στις σχέσεις των δύο χωρών», 7/3/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- Τσούκαλης Λ, «Αντέχουμε την αλλαγή;», 14/03/2010, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,
- Ντόκος Θ, «Φταίνε οι ξένοι για την κρίση;» 3/3/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- Featherstone K, «Το αβέβαιο αποτέλεσμα των βρετανικών εκλογών», 7/3/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- Featherstone K, «Η ολική επαναφορά της Γαλλίας;», 21/03/2010, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΞΕΝΟΣ

- “Ask Germany – there’s no easy way out of the crisis”, 18/3/2010, Financial Times
- “Greece hit by another strike over spending cuts”, 11/3/2010, The Independent
- “Greece prepares for more spending cuts”, 3/3/2010, The Independent
- “Greece ready for IMF rescue if eurozone fails to ‘rise to the occasion’”, 5/3/2010, The Independent
- “Greece’s capital account problem”, 11/3/2010 Financial Times
- “Sarkozy's party humbled by left in French vote”, 15/3/2010, The Independent.

- Barber T, Wiesmann G, “Note of discord in Europe’s position on Athens”, 17/3/2010, Financial Times
- Barber T, “Brussels urges EU to reach Greek deal”, 16/3/2010, Financial Times
- Barber T, “Euro group stands ready to help Greece”, 15/3/2010, Financial Times
- Barber T, “Europe split on role of IMF in Greece”, 17/3/2010, Financial Times
- Barber T, “Eurozone ready with emergency support for Greece”, 17/3/2010, Financial Times
- Chaffin J, Hall B, Wiesmann G, “Eurozone works on rescue plan for Greece”, 13/3/2010, Financial Times
- Dicks M, “Is Italy a bigger worry for investors than Greece?”, 17/3/2010, Financial Times
- Garicano L, “Spain has the means to avoid Greece’s fate”, 10/3/2010, Financial Times
- Garnham P, Pearson S, “Spectre of Greek debt still haunts euro”, 17/3/2010, Financial Times
- Grady S, “Greece edges towards the safety of a rescue”, 16/3/2010, The Independent
- Hamilton A, “Greece is right – Britain and Europe are letting it down”, 4/3/2010, The Independent
- Hope K, “S&P gives Greece a vote of confidence”, 16/3/2010, Financial Times
- Hope K, Oakley D, “Papandreou prefers European solution”, 18/3/2010, Financial Times
- Mackenzie M, “Doubts over Greek support raise fresh worries”, 13/3/2010, Financial Times
- Mazower M, “Greece needs respect as well as tough love”, 9/3/2010, Financial Times
- Prosser D, “Greece is on the march”, 5/3/2010, The Independent
- Quentin P, “Stability not solidarity at root of response to debt crisis”, 15/3/2010, Financial Times
- Raval A, “Banks bear the brunt of selling”, 11/3/2010, Financial Times
- Raval A, “Lenders lift Europe to 17-month high”, 17/3/2010, Financial Times
- Raval A, “Greek banks miss broader gains”, 17/3/2010, Financial Times
- Wiesmann G, Peel Q, “Berlin warms to giving IMF a role in any Greek debt rescue”, 9/3/2010, Financial Times
- Wiesmann G, Quentin P, “Germany warms to giving IMF a role in any Greek debt rescue”, 15/3/2010, Financial Times
- Wiesmann G, Quentin P, “Berlin shifts stance on IMF role in Greece”, 18/3/2010, Financial Times

TEKMHPIΩΣH

- Carmassi J., Luchetti E., Micossi S., “**Overcoming too-big-to-fail: A Regulatory Framework to Limit Moral Hazard and Free Riding in the Financial Sector**”, Financial Markets CEPS Task Force Report, 15/3/2010
- Behrens A., Faure -Atger A., Kaczynski P. M., Lannoo K., “**Think Global – Act European**”, CEPS, 11/3/2010
- Sira I. H. & J. Gräns , “**The promotion of human security in EU security policies**”, CEPS/ INEX Policy Brief No. 7, 9/3/2010.

- Grauwe P., **“A Greek endgame?”**, CEPS Commentary, 9/3/2010.
- Van Buuren J., **“Security as a commodity: The ethical dilemmas of private security services”**, CEPS/ INEX series No. 6, 8/3/2010
- Guerin S., Handjiski B., S., Lucas R. E. B., Martin P., **“Enhancing Regional Trade Integration in Southeast Europe”**, CEPS, 5/3/2010
- Gros D., **“Adjustment Difficulties in the GIPSY Club”**, CEPS Working Documents, 5/3/2010
- De Grauwe P., **“Economics of Monetary Union, 8th Edition”**, CEPS, 5/3/2010
- Fujiwara N., **“The Political Economy of India’s Climate Agenda”**, CEPS Working Documents, 5/3/2010
- Johnston P. & Vanderhaeghen W., **“Economic recovery to a greener economy: mobilising ICT-based innovations”**, EPC WORKING PAPER No.33, 11/3/2010
- Emmanouilidis J. A. & Stratulat C., **“Implementing Lisbon: narrowing the EU’s ‘democratic deficit’?”**, EPC Policy Brief, 9/3/2010.
- Zuleeg F., **“Europe 2020: better - but still not good enough”**, EPC Commentary, 5/3/2010.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Christensen J. G., Nielsen V. L., **“Administrative capacity, structural choice and the creation of EU agencies”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010.
- Elgström O., Larsén M. F., **“Free to trade? Commission autonomy in the Economic Partnership Agreement negotiations”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010.
- Freyburg T., Richter S., **“National identity matters: the limited impact of EU political conditionality in the Western Balkans”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010. Abstract: Political developments in South Eastern Europe raise serious doubts about the prospects for the effectiveness of the European Union's external democracy promotion via political conditionality. They make it questionable whether the European Union (EU) can repeat its success story as it is widely acknowledged in Central Eastern Europe. With reference to countries characterized by legacies of ethnic conflict, this article shows that incentive-based instruments only trigger democratic change if certain domestic preconditions are met. It will be argued that if national identity runs counter to democratic requirements, this will 'block' compliance by framing it as inappropriate action. The argument is empirically demonstrated using the example of one of the most problematic issue areas in Croatia, for which the EU has only partially succeeded in bringing about democratic change: the prosecution of war crimes.
- Grewal S. S., **“Habermas, law and European social policy: a rejoinder to Murphy”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010. Abstract: In a previous issue of this journal, Mark Murphy critically examined Jürgen Habermas' engagement with the process of European integration. In particular, Murphy questioned Habermas' faith in EU law and social policy as instruments for the promotion of democracy and cosmopolitan solidarity. This article challenges the theoretical presuppositions of Murphy's account, and hence the argument he builds on them. First, it is argued, Murphy provides only a partial exposition of Habermas' conception of European integration. With reference to EU social policy, for example, the Habermasian perspective is found to have

more in common with the influential work of Stephan Leibfried than with the account of it provided by Murphy. Second, Murphy neglects the centrality to Habermas' thought of the phenomenological 'lifeworld'. As a result, Habermas is depicted, somewhat misleadingly, as a productivist social democrat, while the implications of his thought for analysis of the democratic deficit are left unexplored.

- Haunss S., Kohlmorgen L., **“Conflicts about intellectual property claims: the role and function of collective action networks”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010.
- Majone G., **“Transaction-cost efficiency and the democratic deficit”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010. Abstract: The extensive literature on the European Union's (EU) democratic deficit suffers from two serious limitations. First, it proposes to solve the problem by analogy with national practices instead of looking for its roots, and possible solutions, in the integration process itself. Second, this literature considers only the normative aspects of a condition that also has significant efficiency implications. Analogical reasoning has led to a continuous expansion of the powers of the European Parliament (EP) without any notable increase in democratic legitimacy. The origin of the democratic deficit is, quite simply, the failure to convert a majority of voters to the cause of political integration. This failure forced integrationist elites to sacrifice democracy on the altar of deeper integration in the hope of 'making Europe without Europeans'. The strategy of pursuing political integration under the guise of economic integration backfired when it became evident that the EU kept falling behind its major international competitors in spite of ambitious projects like the Single European Market and Economic Monetary Union (EMU). One reason for this unsatisfactory performance is that in sacrificing democracy for the sake of deeper integration, EU leaders also sacrificed many formal and informal methods developed by democratic regimes in order to reduce various political transaction costs. Thus delegation of monetary policy to an independent central bank is a well-known method for solving the time inconsistency problem. In case of serious external shocks, however, a balance must be struck between commitment to monetary stability and flexibility. This is possible in a democracy, where elected policy-makers are able to provide the necessary political counterweight to the central bank's technocrats; this is impossible in the EU, where the European Central Bank (ECB) operates in a political vacuum. In turn, exclusive commitment to monetary stability further undermines the legitimacy of the Union. At present it seems that the only feasible way of reducing the democratic deficit is to reduce the mismatch between the extensive commitments of the EU and its limited normative and institutional resources.
- Richardson J., **“Margaret Conn: a note of thanks from the Editor”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010.
- Smith K. E., **“The European Union at the Human Rights Council: speaking with one voice but having little influence”**, Journal of European Public Policy, Volume 17, Issue 2 2010. Abstract: The Human Rights Council (HRC) was supposed to address the shortcomings of the former Commission on Human Rights (CHR), but it is already suffering similar shortcomings. Some critics of the Human Rights Council have singled out the European Union's (EU) role as particularly disappointing. This article argues that while there is evidence that EU member states are acting cohesively within the HRC, and more so than they have done in United Nations (UN) human rights bodies in the past, the EU's influence in the institution is still quite limited. It speaks with one voice and EU

voting cohesion is impressively solid, but has had little influence on the agenda or outcomes of the HRC. This reflects in part the fragile place that human rights have in EU foreign policy-making.

- Camyar I., **“Europeanization, Domestic Legacies and Administrative Reforms in Central and Eastern Europe: A Comparative Analysis of Hungary and the Czech Republic”**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 2 2010. Abstract: In this paper, I explore how European dynamics and domestic legacies interact in generating a specific pattern of change at the domestic level. Specifically, I examine the different impacts of the European Union (EU) on the adoption of administrative reforms in Central and Eastern European (CEE) countries in the 1990s and the early 2000s. I claim that the EU's influence on the reforms was mediated by the reformist legacies of preceding communist regimes in those countries. While the EU affected the reforms through the mechanism of anticipation in countries with strong reformist legacies, the influence of the EU flowed through the mechanism of conditionality in countries with weak reformist legacies. I illustrate my case through a comparative analysis of Hungary and the Czech Republic.
- De Ruiter R., **“Variations on a Theme. Governing the Knowledge-Based Society in the EU through Methods of Open Coordination in Education and R&D”**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 2 2010. Abstract: This article focuses on one of the more elaborate new modes of governance in function in the EU context — the Open Method of Coordination (OMC) — and examines its varying degree of institutionalization on policy fields. Three explanations for differences in institutionalization of OMCs are tested through a comparative study of two OMCs adopted in policy fields related with the knowledge-based society theme. The empirical findings indicate that the institutionalization of an OMC can be best explained by a particular constellation of member-state preferences, in combination with a catalytic role of the European Commission.
- Klüver H., **“Europeanization of Lobbying Activities: When National Interest Groups Spill Over to the European Level”**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 2 2010.
- Steen A., **“National Elites and the Russian Minority Issue. Does EU–NATO Integration Matter?”**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 2 2010. Abstract: One of the main conditions for post-communist countries to attain membership of the European Union and the North Atlantic Treaty Organization (NATO) was that national laws should be brought into line with international human rights standards, with special attention to political rights for minority groups. In the case of the Baltic States, the national elites played a major role in the process leading to more liberal citizenship laws towards the Russian-speaking minority. However, was the changing of formal institutions a manifestation of a liberalization of the national elites' orientations towards this minority? The article argues that instrumental elite strategies explain why nationalist attitudes seem to prevail both before and after membership, despite less restrictive laws and internationally-orientated elites.
- Bickerton C. J., **“Functionality in EU Foreign Policy: Towards a New Research Agenda?”**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 2 2010. Abstract: The study of European Union (EU) foreign policy has hitherto been dominated by the question of effectiveness, i.e. does it work? This takes the external impact of the EU's

foreign policy as its analytical starting point. In addition to asking whether EU foreign policy works, we should also inquire into its functions. The article identifies three functions served by EU foreign policy: (1) the legitimization of inactivity at the national level; (2) as a site for the struggle over political power between different actors in the EU; (3) as a means for exploring ontological issues relating to the EU's underlying purpose and its finalit politique. A common feature of each of these functions is their internal orientation. From this perspective, the study of EU foreign policy need not be limited to assessing the impact of the EU on the rest of the world. It can also tell us a great deal about the political dynamics and the ongoing search for meaning within the EU.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- **18/3/2010:** Το ΕΛΙΑΜΕΠ, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής και η Πρεσβεία της Ιρλανδίας στην Αθήνα διοργάνωσαν διάλεξη του **Dr. FitzGerald**, πρώην πρωθυπουργού της Ιρλανδίας με θέμα: **«Η Ευρωπαϊκή Ένωση μετά την οικονομική κρίση»**. Τη συζήτηση συντόνισε ο Καθηγητής Παναγιώτης Ιωακειμίδης, μέλος του ΔΣ του ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα.
- **17/3/2010:** Η Ένωση Πολιτών για την ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ διοργανώστε εκδήλωση με θέμα: **«Πώς θα βγούμε από την Κρίση Υπερχρέωσης; Ιδέες και λύσεις άμεσης εφαρμογής»**, με ομιλητές τους Ηλία Μόσιαλο, Κωστή Χατζηδάκη, Νίκο Καραμούζη και Δημήτρη Παπαδημούλη. Στο συντονισμό ήταν ο Περικλής Βασιλόπουλος και στο σχολιασμό ήταν ο Αντώνης Δ.Παπαγιαννίδης, Αθήνα.
- **17-18/3/2010:** Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου - Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, διοργάνωσε συνέδριο υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων, με θέμα: **«Παρόν και Μέλλον του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Συνταγματικές και πολιτικές διαστάσεις»**, Αθήνα.
- **4/3/2010:** Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) διοργάνωσε την Ετήσια Διάλεξή του με ομιλητή τον **Καθηγητή Γεώργιο Δερτιλή**, École des Hautes Études en Sciences Sociales, Παρίσι και Ομότιμο Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα: **«Η Ιστορία δεν επαναλαμβάνεται και δεν διδάσκει: Οικονομικές κρίσεις και κράτος στην Ελλάδα»**, Αθήνα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ανδρέου, Γιώργος, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Διαμαντικός, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- Διαμαντικός, Κωσταντίνος, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Δούση, Εμμανουέλα, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Καζάκος, Πάνος, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Καζάκος, Πάνος, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- Κοτσιαρός, Αθανάσιος, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.tr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Μπότσιου, Κων/να, Μεταξύ NATO και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Koutsiaras, Nikos, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- Τριαντόπουλος, Χρήστος, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- Διαμαντόπουλος, Χρήστος, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση". WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- Καζάκος, Πάνος, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- Καζάκος, Πάνος, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- Κουτσιαράς, Νίκος, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχοου, Δημήτρης, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- Μαραβέγιας Ν., «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ. "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- Ananiadis, Blanca, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- Attina, Fulvio, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)09.pdf)
- Bellamy, Richard, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08)
- Castiglione, Dario, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08.pdf)
- Diamantopoulos, Christos, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- Kaczynski, Piotr Maciej, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs (Warsaw) στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf
- Kassimatis, George, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)05.pdf)
- Kazakos, Panos, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- Kazakos, Panos, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- Kazakos, Panos, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105

- **Koutsiaras, Nikos - Andreou, George**, *Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013*, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104
- **Manitakis, Antonis**, *The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
- **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01)
- **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)

B. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ

- **Δούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
- **Διαμαντικός, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- **Διαμαντικός, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- **Μπουρίκος, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- **Παπούλιας, Ευάγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτωσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σημασιοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- **Τριαντίδης, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0504
- **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0106
- **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0206
- **Triantafyllou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος** (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρίνο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>

